

Parosifa kuisow fain Pol-ke wi Korin wia siisimomak

Miimow opora

Iiriw Pol ikowa-pa Akaiya kame owow oko unuma Korin, owowa nain Grik miiw maneka-pa ikua. Korin owowa nain iiriw Yeesus opor eliwa me wiar amisarowa ikaiwkin Pol-ke ikiwep wia maakemi sios teeria iikirowak. Ne owowa nain piipuap owow oko ikiwep ikaeya wi Kristen teeria sira samo-samora onam-ikemik. Naapeya nain wia kakenekam naep parosifa wia siisimomak. Ona Efesus owowa-pa ikok siisimok.

Aria oko wi Kristen teeria Yeesus piipuap iiwawun oro-boonikuan naep wia siisimomak. Wi miewep ikemik nain wi sira eliwa-pa ikauk naek. Ne wiena ikowa nain Ewar Eliwa-ke kema yiem-ikaeya me ookiwkin pina sira-sira wiar imenarek naek. Naeya fain pun maek, lotu sira baliwep onowa nain, ne uuwowa eena Ewar Eliwa kema wiem-ikaeya maa onimik nain. Ne wi Kristen emeria mua iiriw umemik nain wiimar iikirikuan naek.

Aria wi Kristen sios teeria pina imenam-ikemik. Naapeya nain wia asipekam naep Mua Maneka kookalowa sira nain wia maakek. Mua oko wia kookalowa sira nain Mua Maneka sira eliw akena nain yia ofakowak.

Parosifa kuisow fain Pol-ke wi Korin wia siisimomak

1 ¹⁻³ Aria yo Pol-ke Sostenes ikos ni Mua Maneka teeria Korin-pa ikeman nain parosifa fain nia siisimomimik. Mua Maneka ona efa pepekimewa aposel uuwowa-pa efa wuak. Ni Mua Maneka-ke ona nia nanikap Yeesus Krai wameiya nia wueya ona teeria kakeniw ikeman. Me ni niisow, wi owow-owowa mua eena anane Yeesus Krai farimik, wi nain pun. O eena i unowiya yiena Saria Maneka nain. I yiam erup feenap nia naimik, yiena Auwa Mua Maneka ne yiena Maneka Yeesus Krai nia kemalowa ne kema eliwa niar ikainok.

Pol Mua Maneka sira eliwa naakek

⁴ Yo anane Mua Maneka faremi sira eliwa naakiyem, moram o Yeesus Krai muuta nain nia kookalep nia asipami maa unowa wenup nia

onomiya. ⁵Neemi maa ele-eliwa iiwawun unowa nia pepek aroweya amis sira-sira eliwa aaweman. Naeya opora sira ele-eliwa unowa aakuniman. ⁶Sira naapiw, i Krai opora nia maakemkun ni kekanep opap kakeniw ikeman. ⁷Naapeya neeke Ewar Eliwa-ke kema eliwa niemi amisa ne uuwowa ononer pun pepek nieya naap oniman, yiena Maneka Yeesus Krai nainiw ekapowa nain arewami. ⁸Os-ke nia kekanowam-ikainon. Naap ikip ikip o nainiw ekapiya fofa neeke ni pina marew, eliwa ikowen. ⁹Mua Maneka eena nia fareya Yeesus Krai wameiya epaskun akena ikeman nain makena-ke. Maa maek nain naap oninon.

Wi Yeesus Krai teeria wiam fo-fookamik

¹⁰Aria emar unowik, yiena Maneka Yeesus Krai unuma-pa feenap nia maakiyem, opora niam fi-fienami me niam fo-fookeka nia naakiyem. Ni feenap oneka, kema kuisow wuami epaskun ikok Krai sira wiar ookam-ikeka. ¹¹Moram Klo teeria mua papako-ke nia maiwkin miimam, ni niam irewap niam fo-fookaman naemik. ¹²Feenap, mua oko-ke maiya, yo Pol opora wiar ookiyem, oko-ke yo Apolos ookiyem, oko-ke yo Pita ookiyem ne oko-ke yo Krai ookiyem, naap niam fo-fookaman. ¹³Krai mia ara naap wame fo-fookak-i? Weetak. Yo Pol-ke ni muuta nain nomokow moke-pa umem-i? Ne yo Pol unuma efa unufami eka-pa nia yasuwamik-i? Naap maiman-i? ¹⁴Naapeya maiyem, eliw akena yo Krispus Gaius ikos muutiw wia yasuwam, ni mua oko oko-ko me nia yasuwam. ¹⁵Naeya ni feenap me maowen, “Yo nos-ke efa yasuwam, naeya no teeria-pa ikainen,” naap me maowen. ¹⁶E wia, Stefanas teeria pun yos-ke wia yasuwam. Ne wi mua oko-ko me wia yasuwam, yo kema suuwiyem-na wia. ¹⁷Moram, yo Krai uuwowa yiek nain uuwowa oko yiek, nain-ko me yiek. Ona opor eliwa wia maakowa uuwowa nain-ke makena, yo yiek. Naeya yo Krai opor eliwa maemi wi mua amis maneka opora nain onaiya kunefap me wia maakinen, oko Krai umok opora nain nanar oram-ke naikuan, kekanowa me urufikuan.

Mua Maneka Krai sesekami ona amis maneka yia ofakowak

¹⁸Wi mua Mua Maneka teeria-pa me wiar ikemik nain, ikoka iiwawun mesenalikuan. Wi nain-ke Krai nomokow moke-pa umok opora nain makena-ke me naimik, momor opora-ke naimik. Ne i mua, opora wiar ookamkun Mua Maneka yia aawok nain-ke maimik, opora nain makena ne kekanowa onaiya ikua. ¹⁹Iiriw opora Mua Maneka-ke feenap maeya siisimep-puamik,

“Wi amis mua woos eliwa ikoka wiar weeser-wuinen. Ne amis maneka aawem-ikaimik nain pun wiar puukinen.” *(Aisaiya 29.14)*

²⁰Wi amis mua-ke eliw wia asipikuan-i? Wi sira amis mua-ke eliw wia asipikuan-i? E, wi mua aakunowa eliwa nain-ke eliw wia asipikuan-i?

Neemi Mua Maneka-ke i miiw mua yiena amis maneka nain makena-ke yiar naiya-i? Aa, weetak, maa nain oram-ke ne momor opora-ke yiar naiya. ²¹Ne Mua Maneka ona amis eliwa-pa sira naap wuak, wi mua wiena kema-pa era imenap yo efar ekapowa me pepeke. Naapeya wia naapami Yeesus sesekamkun nomokow moke-pa umemi era wia eepomaya eliw yo efar ekapuk, naap maek. Wi yo opora makena-ke efar naimik, wi nain. Aria wi papako-ke opora nain makena-ke me naimik, momor opora-ke maimik. ²²Ne wi Yuuda-ke anane maimik, “Maa miililina-ko imenareya i urufap makena-ke naiyen.” Ne wi Grik-ke feenap maimik, “I amis maneka aawiyen-na eliw ikaiyen,” naap maimik. ²³Nain i opora fain muutiw wia maakimik, Krais nomokow moke-pa umok, opora nain. Ne weetak, wi Yuuda-ke miimap maimik, “Opora naap-ko me maimik,” ne wi Grik-ke maimik, “Opora nain momor opora-ke.”

²⁴Ne aria wi Yuuda ne wi Grik teeria mua papako iiriw Mua Maneka-ke wia fareya o teeria-pa wiar ikemik. Wi nain-ke maimik, Krais-ke umemi Mua Maneka kekanowa ne amis eliwa wiar ikua nain yia ofakowak, naap maimik. ²⁵Moram, Mua Maneka amisa eena eliw marew naimik nain eliw akena-ke, wi mua amisa wiar nomakep ikua. Ne Mua Maneka sira naap oneya kekanowa marew naimik, nain kekanowa akena-ke, wi mua kekanowa wiar nomakep ikua.

²⁶Aria emar unowik, ni kema suuweka, ni iiriw mua kamenap ikaiwkin Mua Maneka-ke nia farep nia aawok. Wi miiw mua mokoka-pa ni me mua unowiya amis onaiya ikeman. Ni me mua unowiya mua unumiya ne mua meta maneka areman. Ne ni me mua unowiya owow saria teeria-ke, weetak. ²⁷Ne Mua Maneka-ke wi mua amisa nain wia porekam naep ni amis marewa nain nia aawok. Ne wi mua kekanow onaiya ikemik nain wia porekam naep ni mua kekanow marewa nain nia aawok. ²⁸Ne wi unum marewa, wi mua oorpowa, ne wi mua kua-pa ikemik nain, wi mua sira naap nain wia aawok. Naeya wi miiw mua i eliwa-ke naemi wiam piram-ikemik nain iiwawun kua-pa wia wuak. ²⁹Naeya mua kuisow-ko feenap maemi me wame pirinok, “Yo yena kekanowa e amis maneka-pa Mua Maneka teeria wiar ekam.” Weetak. ³⁰Moram os-ke ni Krais wameiya-pa nia wuami ona amis eliwa niek, nain feenap, Krais-ke umep yia aaweya pina marew ikemik, ne anane naap yia kakenam-ikaiya. Ne ikoka pina iiwawun yiar iirarep yia aaweya anane eliw manekiw ikaiyen. ³¹Naapeya Mua Maneka opor ara oko feenap siisimep-puamik, “O mua onom marew momor me wame pirinok. Mua Maneka kema suuwap kemelami o unuma pirinok.”

Pol Mua Maneka amis kekanowa-pa uuwam-miek

2 ¹⁻²Aria yo iiriw niar ekapem nain Mua Maneka opor makena nain nia maakekam naep ekapem. Ni niamiya ikok maa papako kema

me wuam-ikem, Yeesus Kraiis waisow. O nomokow moke-pa umok nain muutiw nia maakem-ikainen naem. Me yena aakunow eliwa ne yena amis maneka yame ookap nia maakem-ikem, weetak. ³Naemi yo kekanowa mareweya kema tootonep mia fufuemi uuwam-miem. ⁴Yo nia maakemi Yeesus opora nia wafuram-ikomam nain me yena amisa-pa ifana nia afililowawam-ikem, weetak. Ewar Eliwa ona kema nia fookeya kekanowa wiar furewap opora wiar opaman. ⁵Naapeya ni opora opiman nain ni mua amis maneka nain me wiar ooeketa, Mua Maneka kekanowa-pa opora opam-ikeka, naep nia naep nia maakem-miem.

Amis maneka Mua Maneka-pa wiar ekapok

⁶Aria wi amis mua unowa ne amis maneka-nana is pun yiar ikua, nain iiwawun sira oko. I amisa nain wi mua eena kema pukowa Mua Maneka opora baliwep furewimik nain wia maakimik. I opora maimik nain yiena wenup, me wi miiw fain mua ne saria mane-maneka amisa wiena kema-pa opora imenap aakunimik nain, weetak. Wi teeria nain ikoka Kraiis-ke ekapemi sisin akena-pa wia wuami ona iimarinon. ⁷I Mua Maneka amis maneka nain wiar aakunimik. Nain feenap, iiriw ekeramiiwa me onowa ikok i yia naep ona parina-pa yia wuwowa era nain ona iiriw maep-puak. Maa nain iiriw kokotimew-puak, ne aakisa fan ariman yia maakemi yia ofakowak. Naapeya i opora nain nia maakem-miawimik. ⁸Mua Maneka sira naep onak nain wi miiw saria mane-maneka urufap kema me pukemik. Naep-kekena yiena Maneka nomokow moke-pa me ifakimekamik, eena unum maneka onaiya ikua nain. ⁹Nain Mua Maneka opora iiriw feenap wiar siisimiwkin ikua,

“Wi maa mokoka-pa-ko me urufamik, ifana-pa-ko me miimamik, ne wiena kema-pa me imenamik, nain Mua Maneka-ke iiriw wia onap-puomak, wi mua o kookalimik nain wia naep.” (*Aisaiya 64.4*)

Ewar Eliwa kema yia fookomaya maa amisaremik

¹⁰Naapeya ona Ewar Eliwa-ke kema yia fookomaya i amisaremik. Nain makena, moram Ewar Eliwa-ke maa mutumut baliwep mokakiya. Naeya Mua Maneka kema tepak akena pun wiar amisarek. ¹¹I miiw mua-ke mua oko kema wiar amisarowa me pepepek. Makena, mua nain ona kukusa-ke eliw kema wame amisarininon. Ne sira naapiw, i mua-ko Mua Maneka kema me wiar amisaremik, weetak. Makena, ona Ewar Eliwa-ke o kema wiar amisarek. ¹²Ne aria Mua Maneka sira onomakek nain i miiw mua yiena kema suuwowa-pa wiar amisarowa me pepepek, weetak. Makena, Mua Maneka-ke ona Ewar Eliwa sesekeya yiamiya ikok kema yia fookeya i wiar amisaremik. Ona kookalep amis eliwa unowa oram yiomakek nain. ¹³Naapeya i opora nia maakimik nain me wi miiw mua wiena amis maneka-pa opora maimik nain nia maakimik, weetak. Mua Maneka Ewar

Eliwa opor makena yiomakemi sira kamenap yia ofakowak nain ookami nia maakimik. ¹⁴Aria wi mua Ewar Eliwa me wiar ikua wi nain-ke o maa yia maakiya nain momor opora-ke wiar naimik. Naeya wiar miimowa miatinimik. Ne Ewar Eliwa ona waisow wi mua kema baliwep wia fookeya maa kemena eliw amisarikuan. Naapeya wi nain o opor kemena kema wuepowa me pepepek. ¹⁵Ne wi mua Ewar Eliwa onaiya ikemik nain-ke maa mutumut kema pukep aakunimik. Naapeya mua oko-ke wi sira wiar urufap maimik, “I wia maowa me pepepek.” ¹⁶Nain Mua Maneka opora ara oko feenap maek,

“Mua kuisow-ko yiena Maneka kema me wiar amisarek. Ne o uuwowa sira-sira pun maakowa me pepepek, weetak.” (*Aisaiya 40.13*) Nain is-ke makena, Ewar Eliwa yiamiya ikaeya Kraiskema kema saarik ikemik.

Wi uuwow mua unowiya Mua Maneka uuwomimik

3 ¹Emar unowik, makena maiyem, mokomokoka niar ikiwep Mua Maneka opora nia maakem-ikem nain ni Ewar Eliwa onaiya ikowa saarik-ko me nia urufam. Ni niena mia kookalowa ookam-ikeman. Ni Kraiskema teeria wiar ekaman nain ni muuk gia saarik ikeman. ²Naap nia urufap yo opora nia maakem-ikem nain muuk gia saarik enek muuna me tooniwkin opora ara-arimaniw nia maakem, ni meseka nienakowa saarik onam. Maa enowa kekanowa saarik nain me nienakem-ikem. Nain feenap, opora tepak me nia maakem-ikem. Moram ni maa kekanowa aawowa me pepepek pun yo naap nia onam-ikem. Ne aakisa pun ni sira naapiw ikeman. ³Ni niena mia kookalowa-pa ikeman. Naeya niam irewami opora niam fi-fienam-ikaiman. Ni mia kookalowa-pa soomarem-miawiman, naap me oniman-i? ⁴Ni sira feenap oniman nain nia maiyem. Ni niam fo-fookap mua oko-ke maiya, “Yo Pol teeria-ke,” ne oko-ke maiya, “Yo Apolos teeria-ke,” naap maiman. Ni niena miiw sira ookowa kookalep naap oniman, ae-na.

⁵Aria Apolos mua kamenap-ke ne yo Pol mua kamenap nain-ke, naeya i unuma-pa niam fo-fookam-ikeman? I yiam erup uuwow mua oram-ke ikemik. Mua Maneka-ke uuwowa ononer yia sesekeya opora nia maakem-miawemik. Naeya ni Yeesus Kraiskema opora wiar opap ikeman. ⁶Feenap saarik, yos-ke uuwowa onoma wuami maa upowa upemkun Apolos-ke kakaltam-ikua. Nain Mua Maneka-ke arimowak. ⁷Naeya yo maa upowa upiyem nain ne o manina kakaltiya nain, i yiam erup mua oram-ke. Ne Mua Maneka maa enowa arimowiya nain, makena, maa maneka-ke. ⁸Yo maa upowa upiyem nain, ne o manina kakaltiya nain, i yiam erup uuwowa ononer, nain yiena kema-ke epaskun maneka. I uuwowa ononer onimik nain ikoka Mua Maneka ona pepekiw yia kakeninon. ⁹Moram maa muutitik onoma Mua Maneka ona. I Apolos ikos Mua Maneka uuwow mua-ke. Ne ni Mua Maneka manina-ke ikeman.

Wi uuwow mua koora kuow mua saarik

Ne oko pun feenap, ni Mua Maneka koora saarik ikeman. ¹⁰Koora nain Mua Maneka ona efa sesekami efa asipeya kuowa onoma wuam. Yo koora kuow mua eliwa-ke, naeya poka ele-eliwa iimarowam. Ne mua papako-ke koor makena kuam-ikaimik. Naapeya ni mua kui-kuisow baliwep kema suuwap koora kuowa-ke. ¹¹Koor poka-na iiriw iimarowap-puam, nain Yeesus Krai naneka. Poka nain iirarep oko wuowa-ko me ikua, weetak. ¹²Feenap, poka iiriw iimarowap-puam neeke koora kuaikuan. No koor maakara kekanowa ne ele-eliwa wuami kuasura baliwep akena wuepinan-i, e maakara samo-samora wuami kuasura eliw marewa wuepinan-i. No uwan nain ikoka baliwep nefar ilenarion. ¹³Moram Yeesus ekapiya fofa neeke mua kui-kuisow uuwowa wiar mekawami ariman wiar wuion. Uuwowa manek akena wiar akiminon, kekanep wiar ikua-i e wia. ¹⁴Mua eena uuwowa wiar akimeya me samorarion nain, eliw wiar ikainon-na ikoka mua nain maa eliw wakeninon. ¹⁵Aria mua oko uuwowa wiar akimeya wiar samorareya-na o Krai wiarik maa eliwa wiar aawowa oboserion. Mua makena, eliw ikainon, ona uuwowa-ke iiwawun wiar awion.

Yeesus teeria unowiya Mua Maneka tempel koora saarik

¹⁶Ni unowiya Mua Maneka tempel koora saarik ikeman. Ne ona Ewar Eliwa ni niamiya ikua. Ni nain-ko amisareman-i? ¹⁷Ni niam fo-fookowen-na Mua Maneka tempel koora wiar samorowen. Ne mua eena tempel koora samoriya nain Mua Maneka-ke samorion.

Unuma me wiam piruk

¹⁸Aria me niam momorami “I amis maneka aawemik,” naap me maeka. Feenap, mua-ko mainok-na, “Yo yaisow miiwa fain amis maneka efar ikua,” o naap maep-na wame poromi amis marewa saarik ikainok. Naap oninon-na pepep, o kema pukok, ne ikoka amis maken akena aawion. ¹⁹Moram wi mua i amis maneka-ke wiam maimik nain Mua Maneka-ke wi nain momora-ke wia naiya. Naemi ona opora pun feenap siisimep-puiwkin ikua,

“Wi mua wiena amisa-pa sira-sira onimik nain Mua Maneka-ke wiena amisa neeke wia kokor erowawiya,” (Yop 5.13)
naap maek. ²⁰Naeya opor oko pun feenap siisimep-puamik,

“Mua Maneka wi amis mua kema wiar amisarep wiena amisa nain maa oram-ke wiar naiya.” (Someka 94.11)

²¹Naapeya wi mua sira-sira onimik nain wiar maemi unuma wia purupowa nain neek ikainok. Moram maa ele-eliwa unowa Mua Maneka-ke ni wapena-pa niar wuomakek. ²²Ne miiw maa unowa niena

urufam-ikowen. Naapeya yo Pol, Apolos ne Pita, i oram nia asipam-ikaimik nain-ke. Ne ni Mua Maneka wameiya ikok umep iikirap anane ikowen. Ne miiw maa unowa ne wiimar maa ele-eliwa imenariya nain nis-ke urufam-ikowen. ²³Aria ni Krai tepak-pa wiar ikeman ne Krai Mua Maneka tepak-pa wiar ikua.

Mua Maneka ona uuwow mua uuwowa wiar mekawinon

4 ¹Ni feenap yia maowen-na eliw, Krai-ke wia sesekeya ona uuwow mua aremik. Mua Maneka ona kema suuwowa ele-eliwa pipilimep-puak nain wi wapena-pa wiar wueya uuwimik, naap yia maekaman. ²Naapeya i uuwowa yiiwkin baliwep uuwowa-ke ikua. ³Nain yo uuwowa nis-ke efar mekawowen-i, e wi mua papako-ke fiirimowa wuap efar mekawikuan-na yo me senam kema suuwiyem, nain oram-ke naiyem. Ne yo yena pun uuwowa me yame pupiyem. ⁴Yo yena yame furewiyem nain yo maa kuisow-ko me samoram. Nain naap me yame mainen, yo mua kaken eliwa-ke, pina marew. Weetak, naap me yame mainen. Ikoka yiena Maneka Yeesus Krai-ke ona uuwowa efar mekawap mainok. ⁵Naapeya nia maakiyem, ni maa ewur me mekawap uuwuneka. Ikoka ona epa pepepe ereya yiena Maneka ona ekapemi maa unowa pupep mekawap mainok. Os-ke maa pipilalep ikua nain epa maneka-pa wuami i mua kema kamenap ikemik nain pun iiwawun ariman yiar wuinon. Neemi Mua Maneka i mua kui-kuisow sira kamenap ikemik nain yiar pupep urufap mainon, “No eliwa, ne no wia.”

Wi Korin unuma wiam piriwkin wia maek

⁶Naapeya emar unowik, ni fain amisareka naep i Apolos ikos yiam maemi maiyem. I uuwimik nain nis-ke yiar urufap Mua Maneka opora fain paayarep ookowen, “Mua Maneka opora iiriw siisimep-puamik nain muutiw ookeka, opora oko me ane-wafurami maeka.” Neeke mua oko unuma wiar pirami mua oko unuma me wiar porowen, ni naap me onowen. ⁷Mua-ko nia pepekimiwkin uuwowa wiar pupep wia mekawiman-i? Ni amis ele-eliwa niar ikomakek nain me niena kekanowa-pa aaweman, weetak. Mua Maneka-ke nieya ni pepepe ikeman. Nain moram naep neniw amis maneka aawowa saarik unuma niam piriman? ⁸Aa ni iiwawun pepepe-yon aa, ne ni maa kerew akena niar ikua-yon aa. Niisow owow saria mane-maneka areman-yon aa, ne i weetak. Naeya sira naap onaman. Aria saria mane-maneka arekaman-na eliw. Naeya is pun ni saarik owow saria arekamik. ⁹Yo fain naep maem. I feenap saarik, Mua Maneka-ke wi mua wia aawok nain teeria maala wia wui-ikiwemi kapa akena i aposel yia wuak. Naeya wi mua unowa mokok epa-pa yia ifakimikuan. Neemi wi mua ne wi ensel wi unowiya yia urufam-ikawaiwkin samor aawimik. ¹⁰I Krai muuta nain mua momora-ke yia naimik. Aria

nis, ni Krai teeria wiar ekap mua kema pukowa ikeman-yon aa. Is-na kekanowa marew, ni mua kekanowa-ke-yon aa, ne i mua oram-ke, ni mua unumiya ikeman-yon aa. ¹¹Aria i naap urom irikaka aawem-miemik, kema enekarem-miemik, konima perenowa ainem-miemik. Ifan epepiria yia aawemik ne i purer mua puukap inem-miemik ne aakisa pun naap ikemik. ¹²I yiena kekanep wapena-pa uuwap maamuma imenap maa enowa sesenarimik. Makena, wi mua-ke yia samo-samorimik, nain is-ke Mua Maneka wia saliwinok naep nokarimik. Ne enankowa yia erowawimik nain i kekelka ikaimik. ¹³Opor sira-sira yia maimik nain is-ke sira eliwa-pa wia pikiwimik. I anane epa fonowa saarik naap yia onam-ikemik, maa susupunuma urupowa saarik yia onam-ikemik nain ekapep ekapep aakisa.

Ni sira efar ookeka wia maakek

¹⁴⁻¹⁵Yo me emina nia ururowami opor unowa fain siisimiyem, weetak. Iriw Yeesus Krai opor eliwa yena nia maakemkun ni opora wiar opaman. Naapeya ni yena muuk unowa-ke nia naep nia kookalep ifana niaremi parosifa fain nia siisimomiyem. Makena, Krai opora nia maakowa somek mua unow akena pun eliw niar ikauk, nain yos-ke yaisow niena niawi akena saarik niar arep suule niyem. ¹⁶Naapeya ni yena sira saarik ikok opora yookam-ikeka naep nia maakiyem. ¹⁷Yo naap maep Timoti ni niar sesekamkun nan ikiwiya. O yena muuka akena-ke, naap maiyem. O mua makena-ke, ne kema maneka Yeesus wiar ikua. Os-ke niar ikiwemi yo Krai wameiya ikok sira kamenap onam-ikaiyem nain nia maakinon. Naeya yo sira nain ni kiiriw kema suuwowen. Yo anane owow unowa ikiwemi Yeesus teeria wia maakem-miem opor awona nain os-ke ikip enuminon.

¹⁸Aria ni papako-ke efa maiman, “Nainiw me yiar ekapinon,” naap efa maemi niam pirami maa unowa nis-keriw miimiman. ¹⁹Nain yo lawisiw akena niar ikiwinen-yon. Mua Maneka-ke era wuominon-na ikiwemi ni teeria nain nia urufinen. Me niena unuma niam pirami opora aakuniman nain, weetak. Mua Maneka kekanowa-ko nieya Yeesus baliwep ookiman-i e wia, nain niar urufowa naep. ²⁰Moram i Mua Maneka pika kema-na-pa wiar ikaimik nain me aakunowa muutiw, weetak. Mua Maneka kekanowa urufowa-ke. ²¹Naapeya ni kamenap kookaliman? Yo ikiwemi nia kakankami sirirowa niinen-i, e ni kema kirep baliwep ikaiwkin niar kererep nia kookalemi opor kekelka nia maakinen-i? Ni kema suuweka.

Mua oko-ke sira samora oneya kakeneka wia maakek

5 ¹Aria yo feenap nia miimam, ni mua oko ona wiawi emeria enuma wiar aawok. Wi Yeesus teeria-pa me wiar ikemik nain wi sira naap-ko me onimik, weetak akena. Nain os-ke sira samor akena nain

onak. ²Naap onak nain ni emina ururemi kema samor maneka ikowa weetakeya ni niena amis maneka niam maemi unuma niam piram-ikaiman. Aa-na mua naap nain iiraremi i teeria-pa me yiar ikainok naekaman aa. ³Makena yo niamiya me ikem, nain yo kema-ke nia wuam-ikaiyem. Naeya yo neeke niar ikowa saarik, mua nain yo feenap maiyem, pina maneka onak. ⁴⁻⁵Naeya ni feenap oneka, yiena Maneka Yeesus unuma-pa niam aawep woosa kuisow wuap ona unuma kekanowa-pa mua nain Satan wapena-pa wiar wueka. Neeke yoowa aawinok. Yoowa aawep-puap kema kireya ikoka yiena Maneka ekapow fofa neeke ona kukusa wueliwa ikainon. Ne yos pun ni niamiya ikowa saarik ikem, ni naap oneka.

Yeesus teeria sira samora onap emina kekaniwkin wia iirarowa

⁶Aria ni aakisa unuma niam piriman nain eliw marew. Sira feenap ikua, mua kuisow muuta pina oninon-na, ikoka ni mua unowa pun pina onowen. Fain saarik, emer kuumowa yis gelemuta palauwa-pa wuap onaiya kiripiwkin iiwawun arimiya naap. Oko nis pun pina naap nain onowen. ⁷Aria i Yuuda Pasowa maapora feenap onimik, amin muupa yasuwap palauwa enuma yis marewa nain neeke kiripap-puap aawep kuumep Pasowa maapora urufimik. Naeya nis pun sira samo-samora iirareka. Pasowa maapora-pa pina iiraru naep sipsip muuka ifakimep Mua Maneka patirimik. Nain Yeesus Krai sipsip saarik ifakimiwkin umemi i pina iiwawun yiar iirarek. Naapeya ni pina marew ikaiman, ni naap ikeka. ⁸Ne i maapora nain urufowa saarik sira samora iiwawun piipuap kema palanowiw ikaikua. Kema bagiaw irowa marew, wia amukarowa marew, kema meliniw ikok sira makena onam-ikaikua.

⁹Aria yo iiriw parosifa oko nia siisimomami naap nia maakem, wi enum eruarimik nain wiamiya me soomareka. ¹⁰Nain Yeesus teeria mua papako pina naap onimik nain wiamiya me soomareka, nia naem. Aria yo me wi sisin mua wia maem, weetak. Wis-na enum eruarimik, maa wiar ifemakimik. Mua oko wia samorami maa wiar aawimik, wiena inasina ookimik, wi nain wiamiya me ikeka, yo naap-ko me nia maakem. Ni naap baurarowen-na kaanek ikowen? ¹¹Naapeya yo aakisa feenap nia maakiyem, mua eena Yeesus teeria wiar ekap ikok enum eruaruk-na, maa ifemakuk-na, wiena inasina ookuk-na e mua oko opor samo-samora wia onuk-na, eka kekanowa eruaruk-na, mua wia samorami maa wiar aawuk-na wi nain wiamiya me soomareka, maa enowa pun wiamiya me enimeka.

¹²⁻¹³Aria wi sisin mua sira naap onimik nain me yo maa-ke, naeya yos-ke wia mekawinen. Mua Maneka ona maa-ke, ikoka ona wia samorinon. Nain nis-ke wi mua Mua Maneka teeria-pa ikemik nain wia mekawowa-ke. Moram Mua Maneka opora naap wiar siisimep-puamik,

“Ni teeria-pa mua-ko sira samora naap onam-ikainok-na iirareka.”

(Lo 17.7)

Wi Yeesus teeria opora-pa me wiam wuowa-ke

6 ¹Aria opor oko maiyem, ni Yeesus teeria mua-ko mua oko opora-pa wuwau naep Yeesus teeria kakeniw me niam maakeman, ni-ko yia kakenomaka, naep me maeman. Ni iikirap wi sisin mua, Mua Maneka opora me ookimik nain wiar ikiweman. Naap me onowa nain ni naap onaman. ²Ni fain-ko me amisareman-i? Ikoka ni Mua Maneka teeria-ke miiwa fain iiwawun urufami mua wia pupep mekawowen. Ni naap eliw onowen, nain aakisa ni opora lawil muuta niar imenarek nain moram naep feenap maiman, “I yiam kakenowa me pepep,” naemi sisin mua wiar ikiwiman. ³Ni fain pun me amisareman-i? Ikoka i Yeesus teeria-ke wi ensel pun wia urufami wia mekawiyen. Naeya i aakisa miiwa-pa fan ikemik nain maa mutumut eliw yiam kakeniyen. ⁴Wi sisin mua Yeesus teeria-pa unum marew akena ikemik. Ni opora kakenowa nain eliw wiar ikiwowen-i? Naapeya ni opora-ko niar ikainok-na wi sisin mua me wia maakeka. ⁵Ni faa, emina-ko me urureman-yon aa. Niena teeria-pa opora-ko niar imenarek nain nia kakenomowa mua ikiwos eliwa-ko me niar ikua-i? ⁶Ni teeria fain anane maneka feenap akena oniman, mua oko-ke mua oko opora-pa wuiman. Ne niena teeria me wia maakowa wi sisin mua wapena-pa wiar wuiman.

⁷Ni anane opora-pa niam wuiman. Naapeya sira niar amisaremik, ni baliwep me ikaiman. Ni opora-pa me niam wuekaman, sira samora neek nia onuk, nia peeskimep maa neek niar aawuk. ⁸Nain ni niena pun pina oniman. Mua oko oram maneka wia peeskimiman. Me wi sisin mua wia oniman, weetak, niena teeria epaskun nain naap niam oniman.

⁹⁻¹⁰Ni fain me amisareman-yon aa. Me niam momoreka, me maeka, “I eliw ikaiyen.” Moram wi mua pina onimik nain Mua Maneka pika kemena-pa me wiar ikaikuan. Feenap onimik nain, wi uruw mia samora, wi miiw inasina ookowa, wi soma orowa, aria wi mua-ke mua oko emeria wia puukowami sira samora wia onowa, wi maa ikum arowa ne wi maa ifemakep aawowa, wi eka kekanowa erua, wi opor samo-samora wia onowa ne mua wia samorami maa wiar aawowa, wi mua nain Mua Maneka pika kemena-pa me wiar ikaikuan. ¹¹Aria ni iiriw mua papako naap onam-ikeman. Nain yiena Maneka-ke sira samo-samora iiwawun niar iiraremi ona teeria-pa nia wuak. Naemi ni pina marew nia naiya. Nain feenap, yiena Maneka Yeesus Krai-ke umemi nia aawok. Ne Mua Maneka ona Ewar Eliwa nia sesekomaya ni niamiya ikaeya ona kakeniw wiar ikeman.

I mia Mua Maneka-ke ona uuwowa onomeka naep yiek

¹²Aria wi feenap maiwkin miimaman nain makena, “Yo maa unowa eliw oninen.” Nain, maa unowa nain me iiwawun yia asipinon. Makena,

yo maa unowa eliw oninen, nain yena mia maa mauwa kookalek nain maa nain kema manekiw me ikainen. ¹³Ne opora-ko feenap maimik, “Maa enowa-na uroma-pa orowa-ke, ne uroma-na maa enowa ikowa-ke.” Pepek naap maimik, nain ikoka Mua Maneka-ke maa erup nain iiwawun weeser-wuonon. Nain Mua Maneka i mia yiek nain me maa kookalowa muutiw, uruw mia ululkowa nain-ko me yiek, ona uuwowa onomeka naep yiek. Naeya yiena Maneka-ke mia yia kakaltam-ikaeya uuwomiyen. ¹⁴Naeya Mua Maneka i mia kanim onaiya yia iikirowinon, yiena Maneka Yeesus Krai umep ikaeya ona kekanowa-pa iikirowak naap.

¹⁵Aria ni fain pun me amisareman-i? Ni Yeesus teeria-pa wiar ikok niena mia ara o mia ara kuisow areman. Ne naap arep ikok kiremi era emeria wameiya-ko pokowen-i? Weetak akena. ¹⁶Moram ni feenap arowen, era emeria wameiya inemi niena mia kuisow ikowen. Moram Mua Maneka opora-ke iiriw maek, “Mua emeria wameiya pokap-na mia kuisow arikuan.” Ni nain me amisareman-i? ¹⁷Ne ni yiena Maneka wameiya mia kuisow aremi niena kukusa pun iiwawun kuisow arowen. ¹⁸Naapeya ni soma orowa nain neek ikainok. Moram, pina papako onami kukusa niam samorowen, ne pina naap nain onami mia pun niam samorowen. ¹⁹Aria ni fain-ko me amisareman-i? Niena mia-na eena Mua Maneka Ewar Eliwa niar ikaiya nain-ke. Naapeya niena mia ona tempel koor saarik ikeman, me niena kakeniw maa-ke, weetak, ²⁰Moram Yeesus Krai ni pina muuta nain umemi ni nia sesenarek. Naapeya yiena mia-pa sira eliya pikiwemkun Mua Maneka unum eliya aawinon.

Pol miewowa sira maek

7 ¹Aria aakisa ni opor unowa parosifa-pa efa nokareman nain yo opora nia kiripomiyem. Ni emeria mua miewowa maeman nain yo feenap maiyem. Mua emeria me aawowa pun eliw. ²Nain oko wi momor soma oraikuan. Naapeya mua emeriaruk ne emeria pun miewuk. ³Naeya ni niam aawep ikok me niam teekap-pueka, mua-ke me wame asipinok. Ne ona emeria pun naapiw. ⁴Moram, emeria mia-na me ona kakeniw-ke, weetak, ona mua wiarik. Ne mua mia pun naap, ona emeria wiarik, me ona mia kakeniw-ke. ⁵Ne ni me niam teekap-pueka. Nain ni mia epaskun ikok, iir oko-pa aakunep Mua Maneka kekanowa faru naep-na sosor mia, uruw mia kaikap-puap name fienap ikok Mua Maneka farowen. Ne ikip niena epa pepekimeman nain weesereya kiiriw mia epaskun aroweka. Ni naap onam-ikowen-na Satan nia akimowa era mareweya soma me orowen. ⁶⁻⁷Aria opora fain nia maakiyem, ni mua unowa yo emeria marew ikem naap ikowen-na eliw. Yo oram opor amisa niyem, ni naap oneka me nia suuwiyem. Moram mua unowa yo ikem naap ikowa me pepek. Naapeya Mua Maneka ona maa-ke, ona mua kui-kuisow nia asipeya mua oko emeria aawinon ne oko oram ikainon.

⁸Aria wi mua oram ikemik nain, ne wi apura wia maiyem. Wi osena ikaikuan-na eliya, yo ikem naap. ⁹Nain wi uruw mia ne sosor mia me koonuk-na eliw muewuk. Wi muewikuan-na eliw, oko oram ikok kema iikirap soma orowa kema manekiw ikaikuan.

¹⁰Ne sira oko pun feenap, ni emeria mua iiriw mueweman nain feenap oneka. (Fain me yena kema-ke, weetak, yiena Maneka Yeesus Krai opora-ke.) Aria emeria-ke ona mua me piipuinok. ¹¹O mua piipuinon-na osena ikainok, e weetakeya-na nainiw ona mua kiiriw aawinok. Ne wi mua pun naap, wiena emeria me wia iiraruk.

¹²Ne oko pun feenap kookaliyem. (Fain yena kema-ke, me yiena Maneka-ke maek.) Feenap, mua-ko emeria ikos ikok mua-ke Yeesus teeria-pa wiar ekinon, ne emeria-ke wia. Nain emeria-ke ona mua wameiya ikowa kookaleya-na mua-ke me iirarinok. ¹³Ne wi emeria pun naap, mua ikos ikok Yeesus teeria-pa wiar ekinon, ne mua-ke wia. Nain mua-ke ona emeria wameiya ikowa kookaleya-na emeria-ke me piipuinok. ¹⁴Moram o mua nain emeria Yeesus teeria-pa wiar ikaeya Mua Maneka-ke emeria nain naep iiwawun kunefap wia urufam-ikainon, ne emeria pun naap, ona mua Yeesus teeria-pa wiar ikaeya Mua Maneka-ke naap wia urufam-ikainon. Ne wiena muuka wiipa pun wiar urufam-ikainon, yena teeria-ke wia naep. Oko wi sisin mua muuka saarik ikaikuan.

¹⁵Aria oko feenap, emeria-ko Yeesus teeria-pa wiar ekeya, ona mua Yeesus teeria wiar ekowa miatinep emeria piipuowa naeya-na me asipeka, neek piipuinok. Ne wi mua pun sira kuisow naapiw onuk. Nain opor marew, muewowa eliw weeser-wuikuan. Momor me uuwuneka. Moram Mua Maneka ni unowiya urom eliw wia ikeka nia naiya. ¹⁶Ni emeria, nena mua nefa iirareya-na eliw ikiwinan. No naap me mae, “Yena mua kema kiripamkun Krai teeria-pa wiar ekinon.” Nain no mua kema eliw wiar kiripinan-i? No me amisaren. Ne ni mua pun sira kuisow naapiw oneka.

I kamenap ikowa nain Mua Maneka yia maakeya naap ikaiyen

¹⁷Aria aakisa yo opor manekiw maiyem, feenap, no mua kamenap ikaeya Mua Maneka-ke nefa fareya o teeria wiar ekan. Nain iiriw mia kamenap ikon nain, naap ike. Wi Yeesus teeria owow unowa nain opora sira kuisow fainiw wia maakiyem. ¹⁸Feenap, mua mia kanima iiriw puukap ikaeya Mua Maneka-ke fareya Yeesus teeria wiar ekak. Mia kanima puukak nain naap ikainok. Ne mua eena mia kanima puukowa marew ikok Yeesus teeria wiar ekap-na, os pun naap ikainok, mia kanima me puukinok. ¹⁹Sira erup nain oram-ke. Mua Maneka opora yia maakiya nain wiar ookowa nain-ke makena, maa maneka-ke. ²⁰Naapeya nia maakiyem, ni mua kui-kuisow iiriw kamenap ikaiwkin yiena Maneka-ke nia farep nia aawok, ni naap akena ikeka.

²¹Ne oko feenap, no mua oko tepak-pa sesa marew uuwow yoowa-pa mauwam-ikomeya Mua Maneka-ke nefa farek. Naeya naap ike, nena saria me piipue. Nain kema unu-unowa me wue. Nain nena saria piipuowa eliw nefa nainon-na, ne era-ko nefar imenareya-na eliw piipuinan. ²²Naap ike, moram no naap ikok yiena Maneka teeria wiar ekan. Naeya o mokoka-pa nena saria tepak-pa wiar ikowa saarik me ikon, weetak. Aria no mua, no nena miiwa-pa uuwin, mua oko tepak-pa me wiar uuwin, no Kraiss teeria wiar ekap o tepak-pa uuwow mua puukowami opora wiar miimam-ikainan. ²³Moram Yeesus Kraiss-ke umemi ona mia sesa saarik arowap nia sesenarep aawok. Naapeya wi mua oko-ke miiw sira-pa me nia kaikuk. ²⁴Emar unowik, yo kiiriw maiyem, ni iiriw kamenap ikaiwkin Mua Maneka-ke nia fareya ona teeria wiar ekaman, ni naap akena ikeka.

Wi osena ikemik nain opora wia maakek

²⁵Aria ni wiip takira me miewowa ikeman, ne ni mua morena me emeriarowa ikeman, yo opora nia maakowa nain yiena Maneka sira-ko me wuak. Nain os-ke efa kemalep uuwowa yiemi efa asipeya baliwep uuwomiyem. Naapeya yo yena kema-pa maiyem fain eliw efa miimowen. ²⁶Feenap, aakisa epa fain eliw marew, i yia samoriwkin yoowa aawem-ikaimik. Naeya osena ikowa pun eliya. ²⁷Nain no iiriw emeriarep-na emeria me iirare. Ne no osena ikok-na emeria aawowa kema me wue. ²⁸E, nena kookalowa, no emeria aawekam naep-na eliw, nain pina marew. Ne no wiip takira ikok miewowa pun eliw, opor marew. Nain ni miewiman nain maa unowa ne teeria wia kakaltowa yoowa naap aawem-ikowen. Ni naap me areka naep osena ikeka nia naiyem.

Miewow marew Mua Maneka uuwowa onomowa pun eliya

²⁹Aria emar unowik, yo maem nain feenap, miiwa fain epa fan weeserikua. Naeya maa unowa me senam kema suuweka. Feenap, ni mua emeria onaiya ikeman nain emeria muutiw me wia kema suuweka, Mua Maneka kema suuwami miimowa-pa wueka. ³⁰Aria ni kema beelalemi omomiman-i e palanemi niam iriman-i, nain-ke me nia fakerinok. Ne ni maa unowa sesenariman nain, maa nain kema manekiw me ikeka. ³¹Ne ni maamuma muuta nain uuwowa sira-sira onowa kemaiw me ikeka. Moram miiwa aakisa ikemik fain fan weeserikua. ³²Naapeya ni maa unowa nain-ke me nia wasinok naep maiyem. Feenap, mua emeria marewa nain yiena Maneka uuwowa kemaiw ikainon, maa mauwa kookaleya-na eliw onominen nainon. ³³Ne mua emeria onaiya ikua nain-ke miiw maa unowa kema manekiw ikaiya, yena emeria kemelam-ikainok naep naap oniya. ³⁴Naap onami kema wame irakowinon. Aria wi apura ne wiip takira, wi yiena Maneka kema manek akena wuami uuwomimik, o uuwowa-pariw ikaiyen naimik. Ne no emeria miewon

nain miiw maa kema manekiw ikain. Yena mua efar kemelam-ikainok naep naep onin. ³⁵Ni kema-ko aaweka, yo me ni miewowa emi nia wuiyem, weetak. Ni nia asipami naep nia maakiyem. Ni sira eliwa-pa ikok yiena Maneka kemaiw ikok uuwowa wiar topialem-ikeka naep.

³⁶Aria sira oko feenap, wiipa-ko mua oko-ke episow uuma-pa karuep-puikuan. Mua nain Mua Maneka uuwowa kema suuwap wiipa nain ewur me wiar aaweya miewow epa nomakinon. Naap ikok aakisa fan mua nain emeria aawowa kema urupep wiipa nain wiar aawinon. Nain pun ona kookalowa-ke. Eliw neek aawinok, pina marew. ³⁷Ne mua nain kekanep oram ikowa naep wiipa nain me wiar aawinon-na ona maa-ke. Mua oko-ke me maakinon. Ona kema-pa naap mainon-na nain pun sira eliwa-ke. ³⁸Naapeya mua eena emeria aawowa pun eliwa, ne mua eena emeria me aawowa, oram ikowa, nain pun eliw akena.

³⁹Aria emeria mua onaiya ikok ona mua piipupap mua oko aawowa-ko me ikua. Nain mua wiar umeya apura ikok ona kookalep miewinen naep-na eliw miewinok. Nain o mua baliwep urufap, yiena Maneka Yeesus Kraiss teeria-pa ikua nain aawinok. ⁴⁰Nain yos-ke feenap maiyem, apura nain oram naep ikowa nain eliw akena, o wueliwa ikok palanow manekiw ikainon. Yo maiyem fain Mua Maneka Ewar Eliwa-ke kema yieya maiyem.

Maa eneka inasina patirimik nain wiar maek

8 ¹Aria ni feenap efa nokareman, maa eneka inasina patirimik nain enakiwa wiar enowa eliwi e weetak. Nain yo mokomokoka feenap maiyem, “I mua unowiya amis manekiw ikemik,” naap niam maiman. Naap maemi unuma niam pirami mua papako Mua Maneka sira ookowa me wia asipowen. Nain mua wia kookalemi wia asipowen-na wi eliwi ikaikuan. ²Feenap, mua-ko maa amisarowa saarik “Yo amis maneka” naap wame nainon-na, o weetak. Maa muutitik unowa nain onoma me amisarek. ³Ne mua eena Mua Maneka kookalemi mua wia asipiya nain Mua Maneka-ke kookalep mainon, “Mua nain baliwep efa amisarek.”

⁴Aria ni maa eneka inasina patirimik nain enowa efa nokareman nain maiyem. I feenap amisaremik, miiw fain inasina naimik nain maken marewa, oram-ke. Ne Mua Maneka waisow makena ikua. ⁵Nain wi mua-ke maimik, iinan ne miiw maa unowa inasina ikemik. Naemi maimik, wi inasina-ke maa unowa urufimik, e fain yiena inasina makena-ke, naap maimik. Maa sira naap nain unow akena. Nain me maa makena-ke. ⁶Naeya maemik, yiena Auwa Mua Maneka waisow akena, maa unowa onoma os, ne i yia oneya yiena pun o wiar ikemik. Ne yiena Maneka Yeesus Kraiss waisow maneka. O eena Mua Maneka-ke sesekeya maa unowa onomakek, ne i o kekanowa-pa Mua Maneka ookami eliwa ikemik. ⁷I naap maimik, maa enowa-na momor enimiyen. Nain mua

papako iiriw inasina ookam-ikok Yeesus Krai teeria wiar ekamik. Wi nain aakisa maa eneka inasina patirimik nain wiar enowa kema pinarimik. Wi maimik, “Inasina wia patiramik nain me wiar enowa-ke.”
⁸Naapeya yo feenap maiyem, maa enowa oram-ke. Nain-ke Mua Maneka wameiya-ko me yia pekinon. Me enowa, ne enowa pun eliw, Mua Maneka sira eliya yia naowa nain me enowa-pa ikua.

⁹Nain ni kema wuepap maa oneka, oko ni niena kookalep naap oniwkin Yeesus Krai teeria mua papako opora baliwep me wiar amisaremik nain-ke naap nia urufap oram niokap-puikuan. Neeke kema unu-unowa wuami pina-pa wakikuan. ¹⁰Feenap, wi inasina me makena-ke naemi maa enowa inasina patirimik nain no ikiwep wiar aawep eniminan. Ne mua oko-ke nefa urufap mainon, “Aa, maa enowa inasina patirimik nain me enowa nain enek. Nanek, yos pun eliw wiar eniminen.” Naap maemi eniminon. ¹¹No nena-na maa oram-ke naep oninan, ne wiisak, mua nain ona kema-pa nain me ookami no niokap-puak. O eena nena teeria epaskun-ke, ne Krai-ke umemi o pina wiar iiraremi aawok nain-ke, nain nos-ke wakiowawan. ¹²Feenap, wi nain wia wakiowaweya wiena kema-ke me onowa wia naek nain onamik. Naeya no nena teeria epaskun pina wia onami Krai wiarik pina onan. ¹³Naapeya feenap yame mainen, yo maa naap nain enemi yena emar wakiowawinen-na aria yo maa naap nain enowa iiwawun piipu-afurinen. Naeya o pina-pa me wakinok.

Pol Yeesus uuwowa onami sesa me opiya nain kemeliya

9 ¹Nain yo yena kema-pa maa mauwa kookalep-na eliw onowa nain me oninen-i? Aria yo aposel me efa naimik nain feenap maiyem. Yo yena mokoka-pa yiena Maneka Yeesus me urufam-i? Ne yo me aposel-ki? Ona uuwowa efa sesekeya ikiwep ona opora me nia maakem-i? Naeya ni ona teeria-pa me wiar areman-i? ²Wi teeria papako-ke aposel me efa naikuan pun eliw. Nain nis-ke feenap efa maowa-ke ikua, “Makena, o aposel-ke.” Moram yos-ke yiena Maneka opora nia maakemkun opora wiar opaman. Naapeya ni neeke yo yiena Maneka uuwomiyem nain efa ilenikuan. ³Aria yo opora efa atupami maimik nain opora feenap wia kiripomiyem. ⁴I yiena Maneka uuwowa-pa ikaimik nain maa enowa-ko yia asipam-ikeka, eliw naap nia maakiyen. ⁵Ne oko feenap, wi aposel papako uuwowa-pa yiwemi wiena emeria feekiya ikiwimik. Ne Yeesus ona wiamun akena pun naap onimik. Ne Pita pun naap oniya. Ne is pun eliw naap onekamik, Kristen emeria wia aawep feekiya uuwowa ikiwekamik. ⁶Ne oko, i Banabas ikos yiena wapena-pa uuwami maamuma imenap enowa sesenarep enimimik. I yiam erup muutiw naap onam-ikowa-ki?

⁷Naemi fain pun kema suuweka. Wi ami mua wiena wiam sesenarimik-i? Weetak. Ne mua eena wain piita upep-puap ikoka

makenareya makena me eniminon-i? Weetak, eniminon. Ne mua ona sipsip nepiem-ikok meseka mufep me eniminon-i? Weetak, ikoka eniminon. Aria sira-ke feenap ikua, no nena uuwowa-pa uuwap sesa aawinan. ⁸Nain me i mua uuwowa muutiw yiam maemik. Mua Maneka sira wuomakek nain pun naap akena maek. ⁹Moram Mua Maneka sira Moses maakek nain feenap wiar siisimep-puamik,

“Bulmakau wit makena mereniw ititam-ikaeya opaimika me wiar kaike, uuwam-ikok makena neek enem-ikainok.” *(Lo 25.4)*

Naap maek. Aria Mua Maneka opora maek nain bulmakau kema suuwap maek-i? Weetak. ¹⁰I uuwow mua yia maemi naap maek. Feenap, mua manina uuwimik nain maa enowa-ko yiar imenareya enimiye, naap maimik. Ne wit makena ititami kanima iirarimik nain pun naap maimik, “I uuwap enimiye.” ¹¹Yo maa isakowa maem nain feenap, is-ke Mua Maneka opora nia maakemkun opora wiar opap baliwep ikeman. Naapeya feenap nia maakekamik, ni enowa-ko yia asipam-ikeka, i naap maowa me eliw-i? I eliw enowa nia maakiye.

¹²Wi uuwow mua papako enowa wia urufam-ikaiman. Nain eliwa-ke. Nain i kiikir enowa yia urufap-puap ikoka wi wia urufam-ikowa-ke ikua. Nain i eliw naap nia maakowa nain me nia maakemik. Ne i maa mauwa iwarimik nain oram naap ikaimik. Oko i enowa nia maakiyena Krai opor eliwa nia maakowa nain era yiam puukiye. ¹³Aria ni fain kema suuweka, wi Mua Maneka tempel koorapa uuwimik nain wi nan enowa aawimik. Feenap, wi mua maa enowa pikiwep tempel koorapa Mua Maneka patirami aria okaiwi wi pris wia wuomimik. Ni nain me amisareman-i? ¹⁴Ne is pun naap, yiena Maneka-ke sira fain wuami maek, “Ni teeria ona yo opor eliwa wia maakem-miawimik nain enowa wia urufeka.”

¹⁵I yia asipowa nain eliw nia maakekam, nain me nia maakem. Ne aakisa opor unowa maiyem fain pun yo efa asipeka naep me nia maakiyem, weetak. Yo oram opora maem. Yo efa asipowa nia maakowa nain miatin-afuriyem. Oo, yo eliw uminen nain maa nain me nia maakinen. Moram yo oram uuiyem nain yame iram-ikaiyem, nain mua oko-ke me efa puukuk. ¹⁶Feenap, uuwowa nain yiena Maneka-ke yo mia-pa efar wueya yo uuwowa-pa ikem. Naapeya Yeesus opor eliwa wia maakiyem nain unuma yame pirowa-ko me ikua. Yo opor eliwa nain me wia maakem-miawinen-na, aa yo eliwa me ikainen. ¹⁷Yo uuwowa fain yena kookalowa-pa uuwekam-na sesa naekam. Nain me yena kookalep uuiyem, yiena Maneka ona uuwow maneka fain mia-pa efar wueya yo sesa marew eliw uuwam-ikaiyem. ¹⁸Aria naap nain yo uuiyem fain efa saliwowa kamenap? Yo sesa epak nain faneka, feenap, yo sesa marew Yeesus opor eliwa wia maakem-ikainen. Nain maa eliwa-ke. Ne yo uuiyem fain maa eliw aawowa nain me aawiyem.

Pol uuwow mua wame arowami mua unowiya wia asipiya

¹⁹Makena, yo uuwiyem fain yo mua oko tepak-pa me wiar ikem. Naapeya mua-ko me efa maakuk. Nain taar teekow mua yame arowap wi mua unowiya wia asipiyem. Naapeya wi mua unowa wia maakemkun kema kirep Krai opora wiar opak. ²⁰Feenap, yo owow-owowa ikiwemi yiena Yuuda ikemik nain nan wiamiya ikok yiena kae sira kakeniw ookiyem, Krai opora wia maakemkun opora wiar opak naep. Makena, yo feenap me maem, yo Moses sira wuomakek nain ookamkun Mua Maneka-ke efa mainon, “No mua kaken eliwa-ke.” Yo naap me maem. Nain wi Yuuda-ke sira nain naap ookam-ikaimik. Naapeya yo wi wiamiya ikok wi sira onimik nain yos pun wiokiyem. Wi kema kirep Krai opora wiar opak naep. ²¹Ne wi teeria oko wi me Yuuda-ke, naeya wi Moses sira wuomakek nain tepak-pa me wiar ikemik. Aria yo wiamiya ikok wi wiena sira-pa ikaiwkin yos pun wiena sira wiokiyem. Yeesus Krai opora wia maakemkun wiar opak naep. Makena, yo Moses sira wuomakek nain tepak-pa me ikem, nain yo Mua Maneka sira me ookiyem naap me naiyem, weetak. Moram yo Krai sira wiar ookiyem. ²²Aria wi Yeesus teeria-pa ikemik nain mua papako sira wiar ookowa me kekanimik. Yo wiamiya ikok wi maa fariarowa sira naap nain onimik, yos pun eliw naap oninen. Wi Krai sira baliwep wiar ookuk naep yo wia ane-kekanowiyem. Yo naap onami wi teeria ononer wiamiya ikaiyem nain wiena sira wiar ookiyem, wi mua papako pina onowa piupap Krai teeria wiar ekuk naep. ²³Yo mua unowa Krai opor eliwa wia maakemkun wiar opak naep naap oniyem. Naeya i epaskun arep Mua Maneka pokow eliwa yia maek nain unowiya urufiyen.

I yiena yiam kaikap Yeesus ookowa-ke

²⁴Aria ni fain-ko me amisareman-i? Karuowa naep mua unowa karuimik. Aria mua kuisow muuta o kiikir fuuniya nain-ke nomakep maa eliwa aawinon. Naapeya nia maakiyem, Mua Maneka ona teeria maa ele-eliwa nia wuap-puomak nain aawu naep mia niam saliwap ikok o ookam-ikeka. ²⁵Feenap, wi mua karuowa naemi mia paara ne kepura goro-gorarowa naep maa unowa fariarep ikok wiam akimam-ikaimik, ikoka nomakemkun maa bala ikiwosa-pa yia wuomiwkin unum maneka aawiyen naep. Miiw maa bala naap nain wiimar samorareya wafurikuan. Ne i me miiw maa naap nain maimik, i yiena yiam saliwap Yeesus sira-pa baliwep ikaiyen. Naeya ikoka Mua Maneka-ke maa bala ikiwosa-pa yia wuomiya nain anane maneka naap ikainon. ²⁶Yo naapeya Mua Maneka sira wiar ookowa kekaniyem. Feenap saarik, yo karuowa miimowa urufami oona reenep karuiyem ne i mua yiam erup irakowa yiam akimami yo wapena momor me wafuriyem. ²⁷Naemi yo feenap oniyem,

yena yame kaikap mia kookalowa iiwawun piipuiyem. Oko yo Kraiss sira wiar ookuk naep wia maakem-ikaiyem, nain yena wakinen. Naeya Mua Maneka-ke efa mainon, “no wakien, no iiwawun wia.”

I maa uru-urufap, oko i pina onami wakiyen

10 ¹Aria i nembesir awona sira wiar kema suuwap kema-ko aaweka. Feenap, wi Isrel iiriw Isip piipuumam nain Mua Maneka-ke maa ipisia wia wuomaya wi unow onaiya tepak irap ikiwem-ikemik. Ne wi ikiwemi ifer maneka puukap kame okaiwi ekamik nain pun naap, ifera nain onaiw pukep oko-okaiwi erap saa imenareya okaiwi ekurumemik. ²Wi maa ipisia tepak-pa ikiwemik ne ifer maneka nain wueliwa kame okaiwi ekamik. Naap onami wia yasuwowa saarik aremi Moses teeria wiar aremik. ³Ne maa enowa maana naimik nain Mua Maneka-ke wia sesekomaya miiwa-pa oraeya kapunumep aawep enem-ikemik. ⁴Ne eka naiwkin nomon maneka-ke pukeya eka oraeya enemik. Naap wia asipam-ikua. Wi unowiya eka nain enemik. Nomon maneka nain Kraiss ifarimok. Ona wiamiya ikiwem-ikok wia asipam-ikua. ⁵Makena Mua Maneka baliwep wia urufam-ikua, nain wienna-ke sira-sira onam-ikaiwkin unowa naap wia urufap me wia kookalek. Naapeya epa asia saa manekiw-pa ikiwem-ikok umem-ikemik. Umiwkin momor wiisa wia soop-ikim-ikemik. Naeya miiwa wia wuomak nain wi ikip me fuunemik.

⁶Aria wi naap arem-ikemik nain wiar furewap ifan tiira puikua. Wis-na sira samo-samora onowa kookal-afuram-ikemik. Ne i naap me onikua, i sira samo-samora onowa kema momor me suuwikua. ⁷Wi fain onamik, wi mua miira sirarep yena inasina-ke naep sira-sira onami wiokam-ikemik. Wi naap onamik nain Mua Maneka opora-pa feenap wiar siisimep-puumam, “Mua Maneka teeria-na inasina wia naemi sira-sira onami pokap maa enemy eka kekanowa enemik, wi naap onami someka awemi ufemi sira samo-samora onamik,” naap wia maek. Naapeya nis pun naap onam-ikok-na iiwawun piipueka. ⁸Wi naap onami enum erua sira oniwkin Mua Maneka-ke iir kuisow nainiw wi unowa akena, 23,000 naap wia ifakimok. Naapeya is pun enum eruarowa sira nain me onikua. ⁹Ne yiena Maneka me akimikua, oko naap onami wi Isrel saarik samor aawiyen. Feenap, wi enowa oko oko maalemi Mua Maneka aakunowiwkin kema bagiwirap ifa samora unowa sesekeya wia kueya umem-ikemik. ¹⁰Ne wi woos mua opora-pa me wia aakunoweka, oko naap onami wi Isrel saarik arowen. Wi iiriw wienna woos mua wia aakunowam-ikaiwkin Mua Maneka-ke umowa wia suuweya umem-ikemik.

¹¹Mua Maneka-ke ni urufap sira amisareka naep naap wia onak. Ne wi naap arem-ikemik nain mua papako kema aawuk naep opora nain siisimemik. Naapeya i aakisa miiwa weeserow epa-pa ikemik fain sira nain wiar kema suuwap kema aawowa-ke. ¹²Ne naapeya ni maa urufap,

oko nis pun i pina marew ikemik naap maep wakiowen. ¹³Nain ni pina onowa kema niar urupiya nain i iiwawun maneka pun naap, kema yiar urupiya. Ne Mua Maneka nia asipowa naek nain nia kekanoweya kekanep ikok pina me onowen. Feenap, ni pina-ke nia akimam-ikaeya os-ke nia kekanowami era nia wuomaya pina me onowa nain niam paayap ikowen.

Wi inasina patirimik nain wiamiya me arowa-ke

¹⁴Aria naapeya emar unowik, wi inasina ookimik sira nain me wiar ookeka, iiwawun mikikira iweka. ¹⁵Ni mua kema pukowa-ke, naeya feenap nia maakinen. Yo maiyem fain makena-ki e weetak, nain ni niena kema suuweka. ¹⁶Aria i lotu-pa yiam fiirimep ikok wain eka urupa kuisow nan Mua Maneka sira eliwa naakemi enimimik. Enemi maimik, “Krais i muuta nain umemi ona aka sawikak.” Aria i naap onap teeria kuisow me arimik-i? Ne emer ikowa pun naap, aawep wu-wuepap kakawa kui-kuisow enemi maimik, “Yeesus Krais i muuta nain umok.” Naap onami i unowiya teeria kuisow aremi Krais mia ara me arimik-i? ¹⁷Moram emera kuisow muuta, nain i mua unowiya kaka-kakawa enimimik. Naap onami i iiwawun Yeesus wiarik teeria kuisow aremik.

¹⁸Neemi wi Isrel Mua Maneka patirowa onimik nain pun wiar kema suuweka. Wi maa eneka aawep pikiwep nomon esimsa-pa wuap patirami kuumimik. Mua Maneka patirami kiowa papako me kuumimik nain wiena enimimik. Enep-puap wi Mua Maneka teeria kuisow me wiar arimik-i? ¹⁹Aria wi mua miira wia patirimik. Naeya mua miira nain maa makena-ke, yo naap maem-i? Ne maa eneka eena wuap mua miira patirimik nain maa enowa sira oko-ke, yo naap-ko maem-i? ²⁰Weetak, yo naap-ko me maem. Yo fain maiyem, wi maa eneka wuap mua miira patirami maimik, “I yiena inasina patirimik,” naap maimik. Nain wi me Mua Maneka kema suuwimik. Weetak, wi sawur wia patirimik. Naapeya wi maa enowa sira-sira naap nain wiamiya me areka. Oko wi teeria nain wiar arowen. ²¹Ne sira feenap-ko ikua-i? No Yeesus teeria wiar ekap kiiriw kirep wi sawur teeria wiar arinan-i? Ne yiena Maneka wain eka wiar enep kiiriw wi sawur wia patirimik eka nain pun eliw wiar eniminan-i? Ne emer ikowa wiar enep maa enowa eena wi sawur wia patirimik nain pun wiar eniminan-i? Weetak akena, i naap oniyen me naeka. ²²Oko i naap onami yiena Maneka kema bagiaw irowawiyen. Ne o sira yia ofakowami yia samorinon. Ne i kekanowa eliw wiar nomakiyen-i?

Mua Maneka waisow unum maneka aawinok naep maa onimik

²³Mua papako-ke maimik, “Maa unowa eliw manekiw.” Makena maimik, nain maa papako manek akena me yia asipiya. Ne pun maimik, “I maa unowa eliw oniyen.” Makena maimik, nain me maa

unow maneka nain-ke yia kekanoweya Mua Maneka baliwep amisarep sira wiar ookiyen. ²⁴Ni maa muutitik onami niena muutiw me niam kema suuweka. Feenap maowa-ke eliwa, “Yo kamenap onap mua wia asipamkun wueliwa ikaikuan.”

²⁵Feenap, wi maa eneka kiowa fofa-pa sesekimik nain urufap kema erup erup me areka, me maeka, “Enowa fain mua miira patiramik-i e weetak?” Oram wiar sesenarep-pueka. ²⁶Moram Mua Maneka opora feenap maek, “Miiwa ne maa mutumut ikomakek nain Mua Maneka-ke onak,” naap maek.

²⁷Aria sisin mua-ko enowa nia fariwkin niena kookalep-na eliw wiar ikiweka. Ne maa mauwa nienakiwkin wia nokarep me enimeka, momor wiar enimeka. ²⁸Ne aria mua-ko naap nia maakinok-na, “Maa fain mua miira patiramik nain-ke.” Naap nia maakinok-na me enimeka. Mua nain ona kema-ke naap wiar imenareya naap nia maakek. Naeya o kema suuwap me enimeka. ²⁹Yo nia maakem nain mua nain kema suuwap maem, me ni kema kamenap ikeman nain maem, weetak. Moram no nena kema maa nain eliw eniminen, naap name maep-na aria mua oko kema me wiar ookinan. Nain no mua oko nain ekima opap maa eliw fariarinan. ³⁰Feenap, yo Mua Maneka kema suuwap sira eliwa naakep-puap maa enimiyem, nain moram mua oko-ke efa tuuninon? Moram yo maa enowa naep Mua Maneka sira eliwa naakep enem.

³¹Ne naapeya feenap maiyem, maa enowa ne eka, ne maa papako onu naep maeka, “Mua Maneka waisow unum maneka aawinok.” Naapeya mua papako sira niar urufap Mua Maneka unuma pirikuan. ³²Ne maa kema suuwap oneka. Naeya mua oko sira niar urufap me wakikuan, wi fain: wi Yuuda, wi Grik ne Mua Maneka teeria. ³³Ni yo yookeka. Wi mua papako kema wia opami sira unowa oniyem. Yo yena yame kema suuwap me oniyem, weetak. Ne wi mua kamenap onap wia asipinen naep naap oniyem. Feenap, yo Yeesus opora wia maakemkun wi pina piipuap opora wiar opap o teeria wiar oruk naep naap oniyem.

Lotu-pa ikiwosa wakesimowa sira

11 ¹Aria Krai sira onam-ikua nain yo naap oniyem. Ne nis pun yo sira yookami naap onam-ikeka.

²Aria yo maa unowa iiriw nia maakem nain ni kema ikeman. Ne Krai ookowa sira-sira wi yiomakemik nain iiriw nia maakem nain pun baliwep ookam-ikaiman. Naapeya ni sira eliwa nia naiyem. ³Aria ni mokomokoka fain amisarep kema-ko aaweka. Feenap, Krai Mua Maneka tepak-pa wiar ikaiya. Ne wi mua eena Krai ookimik nain o tepak-pa wiar ikaimik. Ne wi emeria wiena mua tepak-pa wiar ikaimik. ⁴Naapeya ni fiirimowa-pa mua oko-ko iikirap Mua Maneka farekam naep ikiwosa konimiw me wame wakesiminok. E, Mua Maneka-ke kema iweya opora wia maakekam naep-na nain pun naap

me oninok. Kraisa ona woos mua-ke. O wame wakesiminon-na nain Kraisa ekima me opowa saarik arinon. ⁵Ne wi emeria-ke lotu-pa Mua Maneka faru naep-na ikiwosa konimiw wiam wakesimuk. Ne Mua Maneka kema wiewa opora wia maaku naep-na, nain pun naap onuk. Wi naap me onikuan-na wiena mua emina wia ururowikuan. Moram papako-ke urufap maikuan, “Emeria faa, wi emeria eena soma oraiwkin fia wia kaisomimik, wi nain saarik.” ⁶Naapeya maiyem, emeria ikiwosa me wakesiminon-na ona wame emina ururowinon. Naapeya afif fuula maala nain puukiwkin iiwa ikainok. Nain emeria afif iiwa ne emeria woos buburia ikowa nain maa emin ururowa-ke. Naapeya yo maiyem, wi emeria ikiwosa wiam wakesimuk.

⁷Aria onoma oko feenap, i mua Mua Maneka-ke ona saarik yia uuwak. Naeya i Mua Maneka unuma pirami o kekanowa akena naem-ikowa-ke. Naapeya i mua ikiwosa me yiam wakesimikua. Ne wi emeria sira eliwa-pa ikok wiena mua unuma wiar pirikuan. Naapeya wi emeria ikiwosa wiam wakesimowa-ke. ⁸Moram Mua Maneka mua uuwekam naep me emeria mia wiar aawep uuwak, weetak. Makena, emeria uuwekam naep mua mia wiar aawep emeria uuwak. ⁹Ne pun mua emeria ikos ikauk naep emeria uuwak, me emeria naep mua uuwak, weetak. ¹⁰Ne aria ona sira naap wueya wi emeria-ke wiena mua tepak-pa wiar ikauk naep ikiwosa konimiw wiam wakesimowa-ke.^a Wi naap onikuan-na wi ensel-ke sira wiar urufap sira eliwa wia maikuan. ¹¹Nain ni feenap amisareka, Mua Maneka-ke emeria mua yia uuwami epaskun ikok wiam asipam-ikauk naek. ¹²Moram mua mia wiar aawep emeria uuwak. Makena, nain i mua pun wi emeria uroma-pa wiar imenarimik. Mua Maneka ona sira naap wueya i naap ikemik.

¹³Ne ni fain kema suuweka. Feenap, wi emeria-ke lotu-pa Mua Maneka faremi me wiam wakesimimik nain eliw marew, nain makena maiyem-i e wia? ¹⁴Aria sira naap ikua, wi mua eena emeria saarik afif fuula maala wuimik nain maa emin ururowa-ke. ¹⁵Ne wi emeria afif fuula maala onaiya ikaimik nain wiar urufap maimik, sira eliwa, wiena emeria afif maala naap wuimik nain aniriya, naap maimik. Moram Mua Maneka-ke afifa-ke woosa wiar wakesiminok naep naap wiar wuak. ¹⁶Ne aria yo opora maem nain emeria-ko opora efar fieninon-na o feenap mainen. I teeria wi emeria ikiwosa wiam wakesimowa marew lotu-ko me kererimik, weetak akena. Ne Mua Maneka teeria owow-owowa-pa ikemik nain, wis pun sira naap-ko me onimik.

Pol wi fiirimowa-pa enowa sira momor oniwkin wia maek

¹⁷Aria ni fiirimowa-pa sira kamenap onowa nain mainen. Ni feenap oniman, niam fiirimiman nain ni niam asipowa nain me niam asipiman,

---

^a 11.10 Opor ara fain Grik opora-pa ikua nain kemena baliwep me amisaremik. Amis mua papako maimik, opora nain kemena feenap, wi emeria lotu-pa Mua Maneka opor kokosa aakunu naep-na wiena ikiwosa konimiw wakesimuk.

weetak. Ni sira-sira onami iiwawun samorareman. Sira eliwa me oniman, yo eliwa me nia naiyem. ¹⁸Feenap maiwkin niar miimam, ni niam fiirimiman nain opora niam fienami niam fo-fookiman. Naap nia maemik nain makena-yon. ¹⁹Aa eliw, ni naap niam fo-fookam-ikeka, ikoka sira niar mekawap nia amisarikuan, ni mua kain-ke Yeesus Krai sira baliwep ookiman. ²⁰Ne ni eena yiena Maneka iiriw ona teeria wiamiya maa enemik nain, nis pun nain ookami niam fiirimep maa enimiman. Nain ni me yiena Maneka sira wuak nain kema suuwap naap oniman, weetak. ²¹Ni maa enowa pikiwep fiirimow epa-pa mua papako niam arewap bilik pokap maa enowa-ke. Nain ni naap me oniman. Ni niisow maa enep-puiman. Naeya ni mua papako enowa opap me ikiwiman nain wuailiman, ne papako niena enowa ne wain eka onaiya ikiwiman nain eka enep momorariman. ²²Ni faa, ni niena kooro marew-i? Naeya ni ikiwep fiirimowa epa-pa maa enemi eka enimiman. Ni naap onami Mua Maneka teeria mua oorpowa wia arowiman ne mua papako oram ikaimik nain ni sira naap oniwkin emina ururimik. Naapeya yo kamenap nia mainen? Yo sira eliwa onaman nia nainen-i? Weetak akena.

Yeesus Krai emer ikowa ne wain eka wienakek sira nain
(*Matiu 26.26-29, Mak 14.22-25, Luk 22.14-20*)

²³⁻²⁴Iiriw yiena Maneka Yeesus maa enowa onak nain ni ookami baliwep onam-ikeka. Moram ona efa ofakoweya iiriw baliwep nia maakem. Feenap, o wi iiwua wapena-pa wiar wuamik iir nain uura ona teeria wia fiirimep maa enemik. Maa enemi emer kekanowa aawep Mua Maneka sira eliwa naakep-puap wu-wuepap wienakemi wia maakek, “Emera fain yena mia oposia-ke. Yo ni muuta nain uminen. Fain aawep enimeka. Ne anane naap onam-ikok yo efa kema suuwam-ikeka,” naap wia maakek. ²⁵Ne enep weesereya wain eka urupa opap sira naapiw onak. Ne wienakemi wia maakek, “Eka fain kemena-ke naap. Yo umemi aka sawikamkun Mua Maneka pina niar iirarowa opor kekanowa nain wiar kooninon. Opor enuma eena niamiya kaikowa maek nain. Naapeya ni wain eka fain enimeka. Ne anane naap onam-ikok yo efa kema suuwam-ikeka,” naap wia maakek. ²⁶Naapeya ni anane emer ikowa ne wain eka enowa nain naap oni-ikim-ikaiwkin opora fain meta ariminon, yiena Maneka umok, opora nain naap amisarikuan. Nain iki-ikip iiwawun yiena Maneka miiwa nainiw orow epa-pa.

I kukusa yiam saliwap-puap emer ikowa ne wain eka enimiyen

²⁷Naapeya ni teeria mua-ko pina me wame kakenowa emer ikowa ne wain eka nain oram eniminon-na pina oninon. Naap onami yiena Maneka mia ne aka maa oorpowa wiar arowap pina aawinon. ²⁸Feenap oninon-na eliw. O kiikir ona sira samora wame kema suuwap kukusa

wame saliwap-puap eliw eniminon. ²⁹Moram emer ikowa ne wain eka enemi Yeesus Krais mia me kema suuwap mainon-na, “Aa Yeesus i pina muuta nain umok,” naap me mainon-na Mua Maneka-ke pina iwinon. ³⁰Naapeya naneka, ni teeria fain mua unowa napumarep lagota urupep ikeman, ne papako umomakeman. ³¹Ne i pina naap onimik nain kiiriw kema kiriyen-na Mua Maneka sirirowa me yiinon. ³²Makena, Mua Maneka sirirowa yiiya nain ni sira amisarep baliwep ikeka naep naap yia oniya. Naeya i baliwep ikaiyen-na wiimar wi mua opora me wiar opimik nain epa mukun yoowa neeke wia sesekinon, ne i wia.

³³Naapeya nia maakiyem, ni fiirimowa-pa niam aawep ikok niam arewap maa enimeka. ³⁴Ne mua-ko wuailowa naep ona koorapa maa enep-puap fiirimowa kererinok. Naeya fiirimow epa-pa momor me onowen, ne ikoka Mua Maneka sirirowa me wiar urufowen. Aria lotu opor papako aakisa me senam nia maakiyem, iir oko yena niar ikiwep-na baliwep nia maakinen.

Ewar Eliwa amisa yiemi uuwowa ononer yiiya

12 ¹Aria emar unowik, ni Ewar Eliwa amisa yiemi uuwowa yiiya nain baliwep amisareka naep feenap maiyem. ²Ni niam amisareman, ni iiriw Mua Maneka teeria me wiar ekowa ikeman nain, wi sawur-ke kema niwkin mua miira sirarep inasina-ke naemi sira-sira onam-ikeman. Mua miira eena me aakuniya nain. ³Ne aakisa ni Mua Maneka teeria wiar ariwkin ni baliwep amisareka naep maiyem, wi mua eena Mua Maneka Ewar Eliwa-ke kema wiiya nain, Yeesus amukaremi feenap-ko me maimik, “Yeesus neek samor aawinok.” Ne pun mua-ko onaiw feenap me mainon, “Yeesus-na yiena Maneka-ke.” Makena, Ewar Eliwa-ke kema iwinon-na naap mainon.

⁴Aria ni aakisa Ewar Eliwa uuwowa amisareka naep nia maakiyem. Ewar Eliwa waisow muuta, nain-ke amisa ononer yieya uuwowa sira-sira amisarep onimik. ⁵Ne i teeria uuwowa ononer ikok yiam asipam-ikaimik, nain yiena Maneka Krais waisow yia urufam-ikaeya uuwimik. ⁶Makena, uuwowa ononer onimik, nain Mua Maneka ona waisow kekanowa yieya uuwowa baliwep onomakimik. ⁷Ne aria Ewar Eliwa-ke mua kui-kuisow amisa yiemi uuwowa ononer yieya uuwowa sira yiam asipam-ikaimik. ⁸Ewar Eliwa waisow amisa yiemi uuwowa yiomakek. Feenap, mua oko amisa iweya Mua Maneka amis maneka wiar ikua nain wi mua papako wia ookomiya. Ne mua oko amisa iweya Mua Maneka opor eliwa kemena baliwep wiar amisarep wia fookomiya. ⁹Ne mua oko amisa iweya Mua Maneka kekanowa makeniya o farowa kekan-afuriya. Naeya maa mauwa nokariya nain eliw urufinon. Ne mua oko kekanowa iweya wi napum sira-sira wiar saliwiya. ¹⁰Ne mua oko kekanowa iweya maa miililina imeniya. Ne mua oko kema iweya opor kokot ikua nain wia kopomaya

makena ariya. Ne mua oko amisa iweya feenap oniya, wi Mua Maneka opora wiar aakunimik nain ne sawur-ke mia wiar ireya aakunimik nain opora baliwep wiar mekawap maiya, “Aa, mua fain makena maiya, oko nain wia,” naap maiya. Ne mua oko amisa iweya opora sira onaiya aakuninon. Ne mua oko amisa iweya mua papako opor sira onaiya eena maimik nain kemena wiar maiya. ¹¹ Aria Ewar Eliwa kuisow nain-ke ona kookalowa-pa i mua kui-kuisow amisa ononer yiomakeya uuwimik.

I unowiya Yeesus Kraiss mia-ke ikemik

¹² Ewar Eliwa uuwowa ononer yiomakek nain maiyem, nain mia ara ononer ikemik. Feenap, mia kuisow, nain mia ara ononer wiena wenup uuwimik. Makena, mia ara ononer nain-ke mia kuisow maneka arowak. Ne i Kraiss teeria pun naap, o mia saarik, mua unowa, nain teeria-ke kuisow muuta. ¹³ Moram i teeria maneka kuisow nain i owowa ne sira ononer. Feenap, i mua papako Yuuda-ke, i papako owowa oko-oko-ke, i mua papako sesa marew uuwow yoowa-pa uuwimik, ne i papako yiena kakeniw miiwa-pa maa uuwimik. I naap ikemik, nain Yeesus Kraiss opora wiar opamkun yia yasuwikkin Ewar Eliwa-ke teeria kuisow yia arowak. Ne Mua Maneka-ke Ewar Eliwa kuisow nain sesekeya i yiamiya ikaiya.

¹⁴ Aria ni fain kema suuweka. Feenap, i mia kuisow, nain ara unowa. ¹⁵ Kepura-ke mainon-na, “Yo me wapena-ke, naeya yo me mia okaiwi-ke nainen.” Naap me mainon, moram mia iiwawun epaskun. ¹⁶ Ne ifana-ke mainon-na, “Yo me mokoka-ke, naeya yo me mia okaiwi-ke nainen.” Os pun naap me mainon, moram mia iiwawun epaskun. ¹⁷ Aria mua-ko mia ara mokok manekiw ikainon-na maa eliw urufinon, nain ifana weetakeya kamenap maa miiminon? Ne mia ara ifana manekiw ikainon-na maa eliw miiminon, nain miikapura weetakeya maa ikina kamenap aawinon?

¹⁸ Naap wia, moram Mua Maneka-ke yia uuwami mia ara kui-kuisow kaanek wuowa ne kamenap ikowa nain ona amisarep yia tawerarek. ¹⁹ Naapeya i mia ara kuisow mokoka naap nain manekiw yiar ikekak-na i mia aakisa ikemik feenap me ikekamik, ae-na. ²⁰ Naapeya i mia kuisow, nain mia ara-ke sira-sira ikomakek. ²¹ Ne mokoka-ke wapena iiraremi me maakinon, “No ikiwe, yo yaisow pepeke.” Nainiw ikiwosake kepura iiraremi me maakinon, “No ikiwe, yo yaisow pepeke.” Naap wiam iirarowa me pepeke, unowiya uuwow onaiya ikemik. ²² Moram mia ara muutitik kekanow marew nain, uuwow maneka oniwkin i iiwawun wueliwa ikaimik. ²³ Ne mia ara papako urufowa eliw marew naimik nain, baliwep bala opimik. Ne mia ara oko emina ururimik nain baliwep wakesimimik. ²⁴ Aria mia ara papako urufowa eliwa nain me pipilimimik. Mua Maneka ona yia uuwami mia ara pepekiw wuomakeya yia urufowa anirak. Ne mia ara urufowa eliw marewa nain Mua Maneka-ke maa nain maa maneka-ke naep uuwak. ²⁵ Naapeya mia ara unowa

nain me wiam iirarikuan, epaskun ikok wiam asipam-ikaikuan. ²⁶Ne mia ara oko-pa sirirowa furewinan-na mia ara unowa pun iiwawun sirirowa furewinan. Ne mia ara oko baliwep kakaltinan-na mia ara unowa pun wueliwa nefar ikainon.

²⁷Aria ni unowiya ni teeria kuisow, naeya ni Yeesus Krai mia-ke ikeman. Ne ni mua kui-kuisow o mia ara ononer wiar ikeman. ²⁸Naapeya Mua Maneka-ke uuwowa ononer niomakek. Feenap, ni mua papako Krai uuwow mua nia wueya ni miimowa-pa ikeman, aposel nia naimik nain. Aria wi wiokap onarowa nain ni profet, ne wi nain ookap onarowa, ni somek mua, Mua Maneka opora wia fookomowa nain. Ne aria ni papako Mua Maneka kekanowa-pa maa miililina oniman, ne papako napum sira-sira wia saliwiman. Ni papako mua wia naapowa sira anane oniman, papako Mua Maneka teeria uuwowa baliwep wiar faiman, ne papako opor sira onaiya aakuniman, ni naap ikeman. ²⁹Ni unow onaiya uuwowa kuisow-pa ikeman-i? Ni unow onaiya aposel-ki? Ni unow onaiya profet-ki? Ni unow onaiya somek mua-pa ikeman-i? Ni unow onaiya maa miililina imeniman-i? ³⁰Ni unow onaiya napum sira-sira eliw wia saliwiman-i? Ni unow onaiya opor sira onaiya aakuniman-i? Ne opor sira onaiya aakuniwkin ni unow onaiya kemena wiar imeniman-i? Weetak akena, ni uuwowa ononer niar ikua. ³¹Nain ni uuwowa-pa mua oko baliwep wia asipimik nain manek akena kookalep Mua Maneka nokareka.

Aria yo aakisa sira eliwa akena eena sira unowa nomakek nain nia ofakowinen.

Wia kookalowa sira

13 ¹I mua wia kookalowa nain maiyem. Feenap, yo owow unowa opora wiar amisarep aakuninen-na ne Mua Maneka ensel opora nain pun wiar amisarep aakuninen-na, ne yo mua me wia kookalinen-na yo opora aakuniyem nain oram saarik efar arinon. Ununa ne oka momor paowa saarik, aluowa-ke maneka ne kemena marew. ²Ne Mua Maneka amisa yieya opor kokot aakuninen-na ne yo o iiriw maa pipilimep wuak nain yo kema pukep eliw wiar mainen. Ne Mua Maneka kekanowa makena wiar naemi mainen-na, “Ni ema unowa fain epa oko ekomakeka,” naap mainen-na yo opora efa miimikuan. Nain yo mua me wia kookalinen-na yo mua makena wia. ³Ne feenap, yo yena maa unowa aawep wi mua oorpowa wiomakinen-na ne mua papako-ke efa kuumu naep oniwkin wiisiw wiokinen-na, nain yo mua me wia kookalinen-na yo sira eliwa unowa oniyem nain makena me efar arinon.

⁴Aria i mua wia kookalowa sira feenap, mua-ko pina yia oneya-na kekelka muuta ikowa, is-keriw wia saliwowa, ne pina wia kiripomowa kema me wuowa, maa unowa kema me wia kuowa. Ne maa mutumut

yo yaisow naap yame maemi me yame pirowa. ⁵Emina wia ururowowa sira nain me onowa, ne maa me ifemakep ookap iwowa, ne ewur me riirinowa, ne sira samora yia oniwkin-na me wiar kema suuwowa. ⁶Ne mua-ko pina aaweya-na me wiar kemelowa ne mua-ko Mua Maneka sira wiar ookeya-na kemelowa. ⁷Sira samora yia oniwkin-na me wia maem-miawowa. Ne opora wiar ifemakemi sira eliwa-pa pikiwowa. Neemi maiyen, “Mua Maneka-ke o asipeya Krai sira wiar ookinon.” Naap maep mua nain anane naap asipam-ikowa.

⁸Mua wia kookalowa sira nain-ke naap ikainon, maa papako weeserinon. Feenap, aakisa Ewar Eliwa-ke amisa yieya opora kokot ikua nain aakunimik, ne wiimar kiiriw naap me aakuniyen. Ne Ewar Eliwa amisa yieya opora sira onaiya aakunimik nain pun wiimar weeserinon. Ne Ewar Eliwa-ke amisa maneka yieya Mua Maneka opora wia fookomimik uuwowa nain pun wiimar weeserinon. ⁹Moram i aakisa maa iiwawun me amisarowa ikemik. Ne Ewar Eliwa-ke amisa yiemi opora kokot ikua nain ara kui-kuisow yia maakeya wiar aakunimik. ¹⁰Ne wiimar Mua Maneka ona maa mutumut maek nain iiwawun ariman wueya i aakisa ara kui-kuisow wiar aakunimik nain opora iiwawun ariman arinon. ¹¹Feenap saarik, yo iiriw takira ikok aakunowa takir gala opora aakunem-ikem. Ne kema pun naap takir kema ikem, takira maa kookalimik naap onam-ikem ne maa unowa takir kemaiw ikem. Nain aakisa yo arimep mua arep takir kema nain iiwawun piipuum. ¹²Aria Mua Maneka opora yia maakek nain pun naap. Fain saarik, eka wiwisa kireya maa baliwep me urufimik. Ne wiimar maa mutumut Mua Maneka-ke iiwawun wasirkeya i eka melina saarik maa baliwep urufap kema pukiyen. Aakisa Mua Maneka amis maneka wiar ikua nain lawiliw muuta wiar amisaremik, ne ikoka iiwawun maneka parinarep amisariyen, ona i baliwep akena yia amisarek naap.

¹³Aria aakisa sira arow fain Mua Maneka-ke ookeka yia naeya ookiyen. I Mua Maneka opora kekanowa wiar ookam-ikaiyen. Yeesus Krai opor makena maek nain kemaiw yiam tuupam-ikaiyen, ne pun mua wia kookalem-ikaiyen. Sira arow nain eliwa, nain sira manek akena mua wia kookalowa naneka.

Mua Maneka opora wia fookomowa uuwowa nain maneka-ke

14 ¹Aria ni maa mauwa oni-ikiwemi ni fain onowa kema kaalalem-ikeka, mua wia kookalowa nain. Ne pun Ewar Eliwa amisa yiemi uuwowa ononer yiiya nain manek akena kookalemi ni fain kookal-afureka, Mua Maneka opora baliwep wia fookomowa nain. Naemi uuwowa nain Mua Maneka faremi nokareka. ²Ewar Eliwa-ke mua oko-ko kema iweya opora sira onaiya aakuneya mua papako wiar miimap kemena me aawikuan. Nain o me wi mua wia maakinon. Mua Maneka wameiya aakunemi maa kokot ikua nain mainon.

³Ne aria mua oko Mua Maneka-ke amisa iweya opora wiar aawep kemena wia fookominon. Naeya wi opora miimap Mua Maneka kema suuwowa kekanikuan, Mua Maneka opora ookowa kema urupemi, kekanep ikaiwkin akimowa-ko imenarionon-na kema eliw wi ikaiakuan.

⁴Aria mua eena opora sira onaiya aakuniya nain ona waisow amisarep kema eliw wi ikainon. Ne mua eena Mua Maneka-ke amisa iweya opora wia fookomiya nain-ke Mua Maneka teeria manek akena wia asipinon.

⁵Nain yo feenap maiyem, Ewar Eliwa amisa nieya ni unowiya opora sira onaiya eliw aakunowen. Nain yo fain manek akena kookaliyem, Ewar Eliwa amisa nieya ni unowiya Mua Maneka opora kokot ikua nain kemena mua wia fookomaka. Opora sira onaiya muutiw aakunimik nain Mua Maneka teeria me senam wia asipimik, wi Mua Maneka opor kemena wia fookomimik nain-ke Mua Maneka teeria manek akena wia asipimik. Ne aria mua opora sira onaiya aakuniya nain, opora nain aakunep weesereya ona-keriw opor kemena wia fookominon-na eliw. Naap oninon-na makena, Mua Maneka teeria pun wia asipinon.

⁶Aria emar unowik, yo ikip ni niamiya ikok opora sira onaiya muutiw aakuninen-na yo kamenap onap nia asipinen? Ne Mua Maneka opora yieya opora kokot ikua nain maemi makena nia fookominen-na eliw nia asipinen. Ne Mua Maneka sira onomakek nain opora baliwep nia ookominen-na, nain pun, nia asipinen. ⁷Naeya opora sira onaiya aakunimik nain fain saarik, wi pia momor fuuriwkin-i e oka momor paiwkin miimap maimik, “Nee, someka kain awemi oka naap paimik noma.” ⁸Ne wi irakowa naep puuw baliwep me fuurikuan-na wi irakow mua ikemik nain kamenap miimap amisarep irakowa iikirikuan?

⁹Naapeya nis pun opora sira onaiya nainiw wia maakowen-na wi miimap kamenap niar amisarikuan? Neek aakunem-ikaiwkin niar miimap momor maneka ikaiakuan. Naeya ni nomokow pia saarik wia maakem-ikowen.

¹⁰Aria oko feenap, miiw unowa opora ononer ikomakek. Naeya wiena opor epaskun-ke wiena opora-pa maiwkin wi eliw amisarikuan. ¹¹Nain mua oko-ke opor oko-pa efa maakeya-na yo opora nain me wiar amisarep maa mauwa maiya nainen. Naeya i yiam erup yiam maiyen, “O owow oko mua-ke,” naap yiam maiyen.

¹²Aria ni Ewar Eliwa amisa yieya uuwowa ononer oniyen, kema manek akena naap maiman. Ne Mua Maneka naap nokarem-ikaiwkin uuwowa ononer eliw niinok. Naeya ni niena teeria manek akena niam asipam-ikowen.

Opora sira onaiya aakunow sira

¹³Ni Mua Maneka teeria niam asipam-ikowa nain uuwow maneka-ke. Naapeya mua-ko opora sira onaiya aakuniya nain kiiriw yiena Maneka nokarinok, ne ona opora nain kemena pun fookomaya wia maakinok.

¹⁴Naap oninon-na eliw. Aria yo nain maemi yena yame mainen. Yo Mua Maneka faremi opora sira onaiya wameiya aakuniyem. Nain feenap, yena kukusa-ke Mua Maneka wameiya aakuninon. Ne yo yena woosa me yame furewinen, yo maa mauwa maiyem nain. ¹⁵Naeya yo kiiriw kamenap oninen? Yo feenap oninen-na eliw-yon. Yena kukusa-ke Mua Maneka wameiya aakunem-ikaeya yena kema-pa amisarem-ikainen. Ne someka pun naap, yena kukusa-ke ne yena woosa pun amisarep someka nain awinen. ¹⁶Naapeya ni opora sira onaiya muutiw me aakuneka. Oko no naap onami Mua Maneka unuma wiar piram-ikaeya mua papako opora nain me nefar amisaremik nain kemena me nefar aawikuan. Naeya wi kamenap opora nain makena-ke nefar naikuan? ¹⁷Moram no naisow nan opora sira onaiya Mua Maneka wameiya baliwep aakunemi sira eliwa naakem-ikaeya mua oko kemena-ko nefar aawinen nainon-na wia. Naeya kema me iikirinon.

¹⁸Aria yo Mua Maneka sira eliwa naakiyem, moram Ewar Eliwa-ke amisa yieya yo anane opora sira onaiya aakuniyem, ni oniman nain nia nomakiyem. ¹⁹Nain yena yaisow ikok naap oniyem. Ne Kraiss teeria fiirimowa-pa opora sira onaiya maala aakunowa me oniyem naiyem. Yo fain kookaliyem. Yo maa kema suuwap Mua Maneka opor ariman aakunemi suule wiinen, ne opor iwa pun kema eliw aawikuan.

²⁰Aria emar unowik, ni gia sira saarik ikok maa momor oniman, nain piipueka. Mua iperowa saarik maa kema suuwap oneka. Aria sira samora onowa nain-ke, gia kema saarik ikok sira samora me oneka. ²¹Naemi opora sira onaiya aakunimik nain maiyem, Mua Maneka opora iiriw wiar siisimep-puamik nain feenap, Mua Maneka ona teeria wi Isrel feenap wia maek,

“Yena teeria-na wi emina kekaniwkin yos-ke owow oko wia
 sesekamkun wi iiwuaremi wiena oporiw wia maakemik-na wia.
 Wi kema-ko me kiremik. Wi emina naap kekanem-ikemik.”

(Aisaiya 28.11-12)

²²Naapeya feenap maiyem, opora sira onaiya aakunimik nain wi emina kekanep Mua Maneka opora wiar fienimik nain wi naep Mua Maneka-ke mua oko kema wieya opora sira onaiya wia maakimik. Me wi Mua Maneka opora ookimik nain wia naep naap onamik, weetak. Aria opora kokot wia fookomimik nain Mua Maneka-ke amisa wieya wi o opora ookimik nain muutiw wia naep opora kakeniw wia maakimik. Me wi Mua Maneka opora wiar fienimik nain wia naep aakunimik, weetak.

²³Ne aria ni teeria unowiya niam fiirimep ikok unowiya opora sira onaiya aakunem-ikawaiwkin-na wi sisin mua ne wi mua enuma niar kererep naap nia urufap nia maikuan, “Wi faa, momoraremik aa.” Yo makena maiyem-i? ²⁴⁻²⁵Ne aria ni unowiya niam fiirimep Mua Maneka-ke amisa nieya opor kokot wia fookomowen-na mua enuma-ko kererep opora

unowa nain miimap kema kirep mainon, “Aa, yo mua eliw marew.” Naap maep iiriw pina onap pipilimep-puak nain wame furewap iiwawun wasirkinon. Naemi keema muuna miiwa-pa mikap maara mikami Mua Maneka unuma fakerami mainon, “Makena, Mua Maneka ni niamiya ikaiya.”

Lotu fiirimowa-pa baliwep ikowa

²⁶Naapeya emar unowik, feenap maiyem, ni niam fiirimiman nain feenap oneka. Mua oko someka awowa kema urupinok-na awinok. Mua oko Mua Maneka opora wia wafurominok, mua oko Mua Maneka-ke opora iweya kakeniw nia maakinok. Ne mua oko opora sira onaiya aakuninok. Ne mua oko-ke opora nain kemena nia maakinok. Ni naap mua kui-kuisow uuwowa ononer onami ni unowiya niam kekanoweka. Naemi Mua Maneka sira baliwep wiar ookowen. ²⁷Aria mua papako opora sira onaiya aakunu naep-na mua arow muuta aakunuk, e erup pun eliw. Nain mua unowa wia. Feenap oneka, mua oko-ke opora sira naap aakunep weesereya mua oko oram ikua nain-ke opora nain wiar kiripap kemena nia maakinok. Weesereya mua oko-ke aakuninok. Naap oni-ikiweka. ²⁸Aria opora sira onaiya aakuniwkin kemena nia maakow mua mareweya-na opora sira onaiya aakunowa neek ikainok. Mua oko-ko opora sira naap aakunowa kema wiar urupinok-na ona waisow neeke kema-pa muninemi Mua Maneka wameiya aakuninok.

²⁹Aria Mua Maneka amisa nieya opora kakeniw wia maakowa nain pun sira naap, mua arow erup naap aakunuk. Mua kuisow aakuneya mua papako opora nain baliwep wiar miim-afurap wiar furewuk. ³⁰Aria mua oko opora nia maakem-ikaeya mua oko-ke mainon, “Yos pun Mua Maneka-ke opora yieya aakunekam naep.” Naap maeya-na mua o kiikir aakunem-ikaiya nain opora sileweya mua oko nain-ke eliw aakuninok. ³¹Naap onam-ikeka, moram Mua Maneka ni unowiya kema nieya opora fiirimowa-pa eliw niam maakowen. Nain mua kuisowiw aakunem-ikeka. Naeya ni unowiya amisa aawep kema kaalalemi Krai sira wiar ookowa nain kemaiw ikowen. ³²Ne oko pun, Mua Maneka kema nieya opora wia maakowa nain ni kema ikeman. Eliw mua niam arewap aakuneka. ³³Moram Mua Maneka i lotu fiirimowa-pa maa momor wiisa onowa nain me yiar kookaliya. Ne i balisow ikok kui-kuisow maa oni-ikiwem-ikowa nain yiar kookaliya.

Aria yiena Maneka Yeesus Krai teeria owow unowa-pa ikemik nain sira feenap onimik. ³⁴Wi emeria-ke lotu-pa opora me wia wafuromuk. Moram wi lotu-pa opora wia wafuromowa emi wia wuamik. Naeya wi popora ikok opora miimow muutiw ikauk. Moram Mua Maneka iiriw Moses sira maakek nain siisimep-puiwkin ikua, nain pun naap wia maek, wi aakunowa marew opora miimam-ikauk. ³⁵Aria wi maa-ko

amisaru naep-na ikoka koora ikiwep wiena mua eliw nokariwkin wia maakuk. Moram wi emeria lotu fiirimowa-pa mua unowa mokok epa-pa aakunimik nain emin ururowa sira-ke.

³⁶Aria ni yo opora me efar miimowen-na yo feenap nia maakinen, nis-ke mokomokoka Mua Maneka opora wiar miimap wia maakem-miaweman-i e yos-ke? Ne ni niisow muuta Mua Maneka opora nia maakiwkin miimaman-i? Nain weetak. ³⁷Ne mua-ko ona wame mainon-na, “Yo Mua Maneka-ke amisa yieya opora wia maakiyem,” naap wame mainok-na aria feenap yo efa mainok, “Pol opora siisimok nain Mua Maneka-ke maakeya siisimok,” naap efa mainok. Ne mua-ko ona wame mainon-na, “Yo Ewar Eliwa-ke efa kekanoweya amisa aawem,” naap wame mainok-na yos pun naap efa mainok. ³⁸Aria mua-ko yo opora nia siisimomam nain opora efar fieninok-na mua nain opora me wiar miimeka. ³⁹Ne aria yo aakisa feenap nia maakiyem, wi mua fiirimowa-pa opora sira onaiya aakunimik nain emi me wia wueka, neek aakunuk. Ne ni uuwowa fain kookal-afureka, Ewar Eliwa amisa nieya opora kakeniw wia maakowa nain. ⁴⁰Nain ni fiirimowa-pa maa onu naep-na baliwep ikok mua kui-kuisow aakunem-ikeka.

Krais umep iikirak

15 ¹Aria emar onowik, ni kiiriw nainiw kema suuweka naep nia maakiyem. Feenap, yo iiriw ni niar ikiwep Yeesus opor eliwa nia maakemkun ni opora nain miimap opaman. Opap naap ookam-ikaiman. ²Ne opor eliwa nia maakem nain iiwawun kekanep ookam-ikowen-na Mua Maneka eena nia aawok nain ona nia asipam-ikaeya ni wueliwa ikowen. Ne opor eliwa nain ara papako me ookowen-na ni opora opaman nain makena me arinon.

³Moram yiena Maneka opora efa maakek nain nan nia maakomakem. Nain opor maneka feenap, Krais eena i pina muuta nain umok. Iiriw Mua Maneka naap maeya opora siisimep-puiwkin ikua, nain kakeniw naap imenarek. ⁴Ne aria fain maek nain pun makena arek, umeya soopamik. Soopiwkin fofa arow-pa Mua Maneka-ke iikirowak. ⁵Ne fain pun nia maakem, iikirap Pita wiar imenarek. Naap ikok ona uuwow mua ten kuisow erup nain pun wiar imenarek. ⁶Ne naap ikok wi mua unowa, andet ikur naap, iiriw ookap yawemik nain wiam fiirimep ikaiwkin wiar imenareya urufamik. Wi mua nain papako umemik, ne unowa nan ikemik. ⁷Ne aria naap ikip ikok Yems wiar imenarek. Ne naap ikok ona uuwow mua teeria papako pun wiar imenarek.

⁸Ne yo murarow akena epa maala ikok efar imenareya yena mokok onaiya urufam. Me efar imenarowa nain efar imenarek. Feenap saarik, aite-ke muukaremi samor efa muukarinon naemik-na wia, eliwa efa muukarek, naap saarik.

⁹Wi aposel teeria-pa yo meta marew akena ikem. Moram yo iiriw Mua Maneka teeria wia samoram-ikem. Naapeya aposel me efa maekamik. ¹⁰Nain Mua Maneka-ke efa saliweya yo kema kirep aakisa ona uwow mua wiar arem. Ne o manek akena efa kemalep efa asipak nain oram me ikainok naep yo kerew akena uwam-miawiyem. Wi aposel papako kerew uwuwimik, nain yos-ke uwowa kerew akena uuwiyem. Nain me yena kekanowa-pa uuwiyem, weetak, Mua Maneka-ke efa asipeya uwam-miawiyem. ¹¹Neemi yo opora nia maakem nain wi aposel papako pun opora kuisow nainiw nia maakemik. Naeya ni opora nain opaman.

I Krai teeria umep iikirowa opora

¹²Ne aria i Mua Maneka opora nia maakemi fain pun nia maakemik, Krai umep ikaeya Mua Maneka-ke iikirowak. Naapeya mua umimik nain wiimar iikirikuan. Nain moram ni mua papako-ke wi umimik nain me iikirikuan naiman? ¹³Ni fain kema suweka. Mua umimik nain me iikirikuan-na Krai pun Mua Maneka-ke me iikirowekak. ¹⁴Naap-kekena i o opora nia maakem-ikemik nain makena me yiar arekak. Naeya ni Krai opora wiar opaman nain ni oram maneka wiar opakaman. ¹⁵Ne pun wi mua umimik nain me iikirikuan-na Mua Maneka opora nia maakemik nain yia peeskimeman, naap yia naekaman. Neemi i feenap yia maekaman, “Mua Maneka Krai me iikirowak nain wis-ke maemik, iikirowak,” naap yia maekaman. ¹⁶Naapeya feenap maiyem, Mua Maneka wi mua umimik nain me wia iikirowinon-na, Krai pun iiriw me iikirowekak. ¹⁷Naap nain ni Krai opora wiar opaman nain makena me urufekaman. Naeya ni pina naap niar ikekak. ¹⁸Ne wi mua iiriw Krai opora wiar opam-ikemik nain umemi epa mukuna ikiwekamik. ¹⁹Ne i Krai opora wiar opimik nain feenap maiyen-na, “Opora fain miiwa-pa ikaimik nain yia asipiya, umemkun wia, me yia asipiya,” naap maekamik-na aa, wiisak, i iiwawun momor teeria ikekamik.

²⁰Aria, opor makena feenap, Krai umep ikaeya Mua Maneka-ke o kiikir iikirowak. Ne wiimar ona teeria umimik nain pun wia iikirowinon. ²¹Moram iiriw mua kuisow pina oneya miiw unowa fain umowa imenarek. Naeya mua oko-ke i mua unowiya pina yiar akuawemi umok. Umep ikok iikirak. Naeya is pun wiimar iikiriyen. ²²Feenap, i miiw mua nomokow fiira Adam pina-pa umowa wuak. Naapeya i ona nembesir teeria pun umimik. Aria aakisa i Yeesus Krai teeria wiar ekamik nain umep wiimar iikiriyen. ²³Iikirowa nain ona epa onaiya ikua. Feenap, mokomokoka Mua Maneka-ke Krai iikirowak. Naap ikok wiimar Krai miiwa kiiriw oraiya nain ona teeria o ookimik nain pun wia iikirowinon. ²⁴Ne wiimar miiwa weeserow epa-pa Krai-ke wi owow saria ne wi anim onom mua mane-maneka kekanowa wiar weeser-wuami miimowa-pa ikok miiwa unowa urufinon. Naap ikok maa mutumut ona wiawi Mua

Maneka wapena-pa wuomaya urufam-ikainon. ²⁵Feenap, Krai woos mua-pa ikok ona iiwua unowa iiwawun wia porop emin akena-pa wia wuinon. ²⁶Ne murarow akena umowa pun iiwawun weeser-wuinon. ²⁷Moram Mua Maneka opora-ke feenap maek,

“Mua Maneka-ke Krai miimowa-pa wuap miiw maa muutitik tepak-pa wiar wueya os-ke urufinon.” *(Someka 8.6)*

Naap maek. Makena, Krai-ke ikoka maa mutumut urufinon. Mua Maneka-ke maeya maa mutumut urufiya. Naapeya Mua Maneka iinan-pa me wiar ikainon. ²⁸Iir nain maa unowa Krai tepak-pa wiar ikaeya Krai ona Mua Maneka tepak-pa wame wuinon. Moram Mua Maneka-ke miiw maa mutumut Krai tepak-pa wiar wuomakek. Naeya Mua Maneka waisow iinan-pa ikok wi mua ne maa iiwawun nain onamiaremi urufinon.

²⁹Ne aria Mua Maneka mua umiwwin wia iikirowowa nain feenap maiyem. Mua papako Yeesus opora wiar opamik. Ne me wia yasuwowa ikaiwwin umemik. Naeya wiena teeria mua papako-ke wi unuma-pa wiar iimariwwin wia yasuwimik. Aria Mua Maneka mua umimik nain wiimar me wia iikirowekak-na wi oram maneka wia yasuwekamik. Yo pepep maem-i? ³⁰Ne oko yiena yiam maimik, i moram uuwowa-pa yiwem-miok anane maa anima-pa arowa pun eliw maimik? ³¹Ne yo moram anane sirirowa sira-sira aawemi “Yo umekam oo” naiyem? Iikirowa ikaeya yo naap maiyem. Ne nain naep ni Yeesus Krai teeria wiar ekiwwin yo yame iriyem. ³²Ne yo Efesus-pa fan ikok uuwam-ikemkun wi mua asia saarik efa samo-samoramik, nain yo yoowa aawemi naap uuwam-ikayem. Nain yo miiw maa muutiwwin kema suuwami uuwam-miawekam-na yo moram naep yoowa aawem-ikekam? Ne oko feenap, mua umimik nain Mua Maneka-ke wiimar me yia iikirowinon-na i opora wiokami feenap maekamik, “Aa, uurika umiyen-yon. Naapeya aakisa i maa oko kema suuwow marew, maa enowa muutiwwin ikaiyen,” naap maekamik. ³³Ni momora me niam puukoweka. Ni amisareman, wi mua momor opora aakunimik nain anane wiamiya soomarowen-na nis pun kema nain wiar aawowen. ³⁴Naapeya ni kema suuwap kema kireka. Ni mua papako emina kekanep Mua Maneka maa maek nain kema me wuap momor maneka ikaiman. Yo naap nia maiyem nain ni emina me ururiman-i?

Wiimar iikirowa nain mia sira onaiya ikaikuan

³⁵Aria mua-ko efa nokarikuan-na, “Wi mua umep ikok iikirowa maen nain wi kamenap iikirikuan?” Ne oko feenap efa nokareman, “Wia soopiwwin iiriw peelalemik nain mia sira kamenap onaiya iikirikuan?” Ni naap maiman. ³⁶Aa, ni mua momora saarik aakuniman. Ni maa fain kema suuweka, maa makena upiwwin kamenap arinon? Maa makena

mumua upiwkin opa urupep mumua miiwa-pa wuan nain peelalinon. Kekanowa ikainon-na opa me urupinon. ³⁷⁻³⁸Feenap, maa makena mumua gelemuta upon nain urufowa oko, ne ikoka opa urupiya nain urufowa sira oko. Ne maa makena sira-sira upimik nain Mua Maneka-ke maa naap tawerarep-pueya ona iiriw sira ononaiya arimiya. Naeya maa makena sira-sira ikomakiya nain opa urupep arimemi sira ononer imenariya.

³⁹Ne maa oko feenap, Mua Maneka miiw maa unowa taweraremi mia sira oko-oko yia wuomak. I mua mia kanima sira onaiya, ne miiw maa eneka, nepa ne mera wi onaiya. ⁴⁰Ne aapereka maa muutitik aapereka-pa ikainok naep wuomakek, ne miiw maa miiwa-pa ikainok naep wuomakek. Nain aapereka maa urufowa eliwa, nain sira onaiya, ne miiw maa pun naap, urufowa eliwa, nain sira onaiya. ⁴¹Ne ama ne siiwa wilinowa wiena oko, ne mokoma unowa wilinowa oko. Nain mokoma aapereka-pa ikomakek nain wiena ononer wilinimik.

⁴²Ne aria i mua umimik nain ikoka Mua Maneka-ke yia iikirowowa nain feenap, i umemkun yia soopiwkin peelaliyen. Ne ikoka Mua Maneka yia iikirowiya nain, mia kanima oko, peelalowa marew, nain onaiya iikiiriyen. ⁴³I mia sapuka yia soopimik nain maa eliwa marew. Ne ikoka Mua Maneka yia iikirowiya nain mia eliwa ne dubila ikaiyen. I miiwa-pa ikowa fain mia kekanowa marew. Yia iikirowiya nain mia kekanowa onaiya ikaiyen. ⁴⁴I mia yia soopimik nain miiwa-pa feek ikowa nain mia-ke. Ne yia iikirowiya nain owow iinan-pa ikowa mia-ke. Feenap, i aakisa miiwa-pa ikaimik nain mia oko. Naapeya ikoka owow iinan-pa ikowa nain mia sira oko.

⁴⁵Naapeya Mua Maneka opora pun feenap wiar siisimep-puiwkin ikua,
 “Mua Maneka eena mua uuwak nain unuma Adam nain ewar iweya
 miiwa-pa ikua.” (Yenesis 2.7)

Ne murarep Adam oko eena uuwak nain Krai. Os-ke ona kekanowa yieya i anane eliw ikaiyen. ⁴⁶Aria ni feenap kema suuweka. Mua Maneka mokomokoka mia yiek nain me iinan owowa-pa ikowa naep yiek, weetak. I mia fain miiwa-pa feek ikowa naep yiek. Ne ikoka iinan owowa-pa ikowa nain mia sira oko yiinon. ⁴⁷Iiriw o miiwa aawep mua nain sirarek. Ne mua oko Krai-na, owow iinan-pa ekapok. ⁴⁸Miiw mua nain kiikir sirarek nain umep miiwa arowa-ke. Naapeya i o upowiya unow onaiya mia naap ikemik. Ne mua eena owow iinan-pa ekapok nain mia sira kamenap ikua naap i eena o teeria wiar ikemik nain pun mia naap ikaiyen. ⁴⁹I miiwa-pa ikowa mia fain eena Adam miiwa-pa imenarek mia naap akena onaiya ikemik. Ne aria owow iinan-pa ikowa mia Krai ona mia naap akena ikaiyen.

⁵⁰Emar unowik, yo feenap maiyem. I miiwa-pa ikemik mia fain onaiya Mua Maneka iinan owowa-pa wiar ikowa nain me pepe. Moram i mia

fain ikoka umep peelalowa-ke. Naeya i mia fainiw owowa eena mia me peelaliya neek ikowa me pepeke. ⁵¹Ni kema-ko aaweka. Opora iiriw kokot ikua nain aakisa nia maakiyem. Feenap, Kraiss miiwa nainiw oraiya nain i ona teeria-pa wiar ikok me umowa ikemik nain, iir nain i unowiya mia-keriw kirep enuma ariyen. ⁵²Nain Mua Maneka ensel-ke puuw fuuram-ikaeya aapereka wilinowa saarik feekeriw furewiyen. Iir nain Yeesus Kraiss teeria mua papako iiriw umemik nain mia enuma puukap iikirikuan, mia enuma eena me peelalowa nain. Naapeya i unowiya Yeesus teeria miiwa-pa ikemik fain iiwawun mia enuma aromakiyem. ⁵³Moram i aakisa mia fain umep peelalowa nain iir nain mia-keriw kirep enuma arep nainiw me peelaliyen. ⁵⁴I mia naap yiar arowa nain Mua Maneka opora iiriw wiar siisimep-puiwkin ikua nain feenap,
 “Mua Maneka-ke nomakemi umowa iiwawun weeserowak.”

(Aisaiya 25.8)

Iir nain opora nain makena arinon. ⁵⁵Ne i palanemi opora feenap maiyen,
 “Oo umowa, no eliw yia nomakinan-i? No eliw yia samorinan-i?”

(Hosea 13.14)

⁵⁶Aria i yia samorowa nain onoma fanek. Mua Maneka sira unowa yia maakek nain wiar puukimik, yiena muut nan pina-pa kokor erap ikaimik. Ne yiena pina-pa umimik. ⁵⁷Nain i aakisa Mua Maneka yia asipeya sira eliwa naakimik. Moram yiena Maneka Yeesus Kraiss-ke umemi yia aawok. Naeya i pina ne umowa kiiriw me yia ifemakinon. ⁵⁸Naapeya nia maakiyem, ni opora opiman nain kekanep naap ikeka. Ne yiena Maneka uuwowa wiar onami topialem-ikeka. Moram ni amisareman, ni Mua Maneka uuwomami yoowa aawiman nain ikoka makena urufowen.

Maamuma fiirimep wi Yerusalem wia sesekomowa

16 ¹Aria wi Yeesus teeria Yerusalem-pa ikemik nain wia asipowa naep maamuma fiirimem-ikeman. Yo iiriw wi Yeesus teeria Galesia-pa ikemik nain wia maakemkun naap onamik. Ne nis pun naap akena onam-ikeka. ²Feenap, ni anane Sande-pa mua kui-kuisow maamuma-ko fiirimem-ikeka. Niena maamuma niar ikua nain urufap, kamin wuowa kookalep eliw wuam-ikeka. Maamuma naap fiirimem-ikaiwkin yo ikiwep niar fuuninen. Oko yo ikip fuunemkun ni maamuma fiirimowa kui-iraparowen. ³Ne aria wi mua wia urufap, mua ele-eliwiw wia pepekimew-pueka. Ikoka yo niar ikiwep fuunep amisa wiowa parosifa siisimep, parosifa nain maamuma onaiya wi wapena-pa wiar wuamkun wi Yerusalem wia pikiwomuk. ⁴Nain yo yena ikiwowa ikainon-na ikiwinen. Naapeya wia aawep unowiya ikiwiyen.

Pol wi Korin wiar ikiwowa maek

⁵Aria yo ikoka Masedonia kame naap ikiwinen. Naap ikiwemi owowa kui-kuisow wi Yeesus teeria-pa ikemik nain wia urufap-puami ni niar ikiwinen.

⁶Niar ikiwep sande papako neeke niamiya ikainen. E ipia ne ewar epa nain puiya-na nia piipuinen-yon. Ne yo nia piipuap kaanek ikiwiyem nain nis-ke maa-ko efa asipiwkin ikiwinen. ⁷Aakisa yo ewur me niar ikiwinen. Oko ni niamiya ikok epa oko ikiwowa naep uufunemi epa maala niamiya me ikainen. Ikoka Mua Maneka ona era wuomeya-na yo niar ikiwep epa maala niamiya ikowa kookaliyem. ⁸Aria yo aakisa Efesus-pa feek iki-ikok Pentikos maapora urufap-puap ikiwinen. ⁹Moram owowa fain Yeesus opor eliwa wia maakowa nain era efar imenarek. Aakisa mua unowa opora efar miimimik. Makena, mua unowa yo uuwowa efar miatinep efa iiwuarimik, nain yo eliw momasia uuwam-ikainen.

¹⁰Aria Timoti ikip niar fuuneya-na ni baliwep wueka. Naeya kema unu-unowa me wuinok. Os pun yiena Maneka uuwowa-pa ikua, yo uuwiyem naap. ¹¹Ni naap me maeka, “O takira-ke, opora me wiar miimiyen,” naap me maeka. Ne o nia piipuinen naeya-na maa asipiwkin wueliwa nia piipuap kirep efar ekapinok. Moram o ikoka wi Yeesus teeria mua papako wiam aawep efar ekapikuan. Nain naep fan wia arep ikem.

¹²Aria yena uuwow epaskun Apolos-na wi Yeesus teeria mua papako ni niar ikiwimik nain wiamiya ikiwowa anane maakem-ikem. Nain o aakisa miatinek. Ikoka wiimar era imenap-na niar ikiwinen naek.

Yeesus teeria baliwep ikowa

¹³Ni maa uru-urufap, oko wakiowen. Ni opora opiman nain kekanep ikeka. Kema sonom maneka ikeka, kema me gariareka. ¹⁴Ne mua wia kookalep sira eliwa wia onam-ikeka.

¹⁵Ni amisareman, ni Akaiya kame-pa Stefanas ne ona teeria onaiya, wi kiikir Yeesus teeria wiar ekamik. Wi teeria nain anane maneka Yeesus teeria mua papako wia saliwimik. ¹⁶Naapeya yo opor kekanowa nia maakiyem, wi mua sira naap nain wi emina-pa wiar ikeka. Ne mua papako kema epaskun wuami kekanep wiamiya uuwimik nain pun opora baliwep wia miimeka. ¹⁷⁻¹⁸Aria aakisa Stefanas, Fotunatus ne Akaikus, wiam arow efar ekapiwkin yo manek akena kemeliyem. Nis-ke ekapep kema efa iikirowowa nain me pepep, naapeya wis-ke ekapemi kema efa iikirowamik. Wi iiriw ni niamiya ikok kema nia iikirowamik, yo naap wia maem. Naapeya wi mua sira naap nain ekima wia opaka.

¹⁹Wi Yeesus teeria Esia kame-pa ikemik nain ni eliw ikeka nia naimik. Akuila Prisila ikos, ne Yeesus teeria anane wi koora-pa wiam fiirimimik nain, wis pun eliw ikeka nia naimik. ²⁰Wi Yeesus teeria mua papako pun naap eliw ikeka nia naimik. Ne ni niam fiirimemi niam kookalemi sira eliwa-pa niam wueka. ²¹Aria opor ara fain yena wapen onaiya siisimiyem,^b yo Pol-ke, ni eliw ikeka nia naiyem.

---

^b 16.21 Pol parosifa unowa nain me ona wapen kakeniw siisimok, weetak. Ona opora ma-ikiwem-ikaeya mua oko-ke wiar siisimok. Aria opora silewekam naep opor ara kuisow ona kakeniw siisimok. Wi mua unowa wapen siisia nain wiar urufap maikuan, “Makena, parosifa fain Pol opora-ke,” naap maikuan.

²²Mua eena yiena Maneka me kookaliya nain, Mua Maneka-ke iirareya epa samora-pa ikainon. Oo yiena Maneka, no ekape! ²³Aria yiena Maneka Yeesus kema eliwa niinok. ²⁴I unowiya Yeesus Krai teeria-pa ikemik, naeya yo nia kookaliyem.